

**Euroscepticisme:
Verschil tussen Nederland en Tsjechië tegen de
achtergrond van de huidige problemen van de
Europese Unie**

Bakalářská práce studia nizozemské filologie

Ondřej Šťastný

Vedoucí práce: **Drs. Bas Hamers**

Verklaring:

Ik verklaar dat ik mijn scriptie zelfstandig heb geschreven en alle gebruikte bronnen heb vermeld.

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu, kterou jsem použil.

V Olomouci, dne 15. dubna 2014

Ondřej Šťastný

Dankbetuiging:

Chtěl bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce Drs. Basu Hamersovi za vedení, pomoc, trpělivost a cennou kritiku Na závěr bych rád poděkoval svým rodičům a bratrovi za pomoc, podporu a důvěru.

Graag wil ik mijn dank uitspreken aan Drs. Bas Hamers voor zijn begeleiding, hulp, gedulden waardevolle kritiek. Ten slotte wil ik mijn ouders en broeder bedanken voor de hulp, steun en vertrouwen.

Inhoud

INLEIDING	1
1 EUROPESE INTEGRATIE IN DE 20E EEUW	2
1.1 Tussen de Wereldoorlogen (1918 – 1939)	2
1.1.1 Richard M. Coudenhove-Kalergi en de Pan-Europese beweging	2
1.1.2 Adolf Hitler	3
1.1.3 Volkenbond	3
1.1.4 Euroscepticisme tussen de Wereldoorlogen	4
1.2 Tweede Wereldoorlog (1939 – 1945)	5
1.3 Na de Tweede Wereldoorlog van 1945 tot 1967	6
1.3.1 Raad van Europa	6
1.3.2 Verklaring van Schuman en EGKS	7
1.3.3 Verdrag van Rome - De opkomst van EEG en Euratom	8
1.3.4 Euroscepticisme na de Tweede Wereldoorlog	9
1.4 Europese Integratie van 1967 tot 1993	9
1.4.1 De eerste uitbreiding (1973)	10
1.4.2 De tweede uitbreiding (1981)	10
1.4.3 De derde uitbreiding en Europese Act - EA (1986)	11
1.4.4 Verdrag van Maastricht (1993)	11
1.5 Europese Integratie van 1993 tot 2014	12
1.5.1 Het Verdrag van Amsterdam (1999)	13
1.5.2 Het Verdrag van Nice (2003)	13
1.5.3 Europese Grondwet (2004)	13
1.5.4 Het Verdrag van Lissabon (2009)	14
1.5.5 Euroscepticisme na Lissabon	15
1.6 Overzicht	15
2 HUIDIGE PROBLEMEN VAN DE EUROPESE UNIE	17
2.1 Complexe wetgeving en institutionele hervormingen	17
2.2 Verschillende ideeën over de richting van de EU	18
2.3 Duurzaamheid van het sociaal-economische model	18

2.3.1 De economische crisis	18
2.3.2 Immigratie.....	19
2.3.3 Corruptie	20
2.4 Overzicht.....	21
3 EUROSCEPTISCHE POLITIEK.....	22
3.1 Methodologie	22
3.1.1 Onderzoeksvragen	23
3.2 Europees parlement (EP)	23
3.3 Fracties in het EP.....	24
3.3.1 Linkse fracties.....	24
3.3.2 Rechtse fracties	24
3.4 Nederlandse politieke partijen.....	25
3.4.1 Linkse partijen	25
3.4.2 Rechtse partijen.....	29
3.4.3 Centrum partijen	32
3.5 Tsjechische politieke partijen	34
3.5.1 Linkse partijen	34
3.5.2 Rechtse partijen.....	36
3.5.3 Centrum partijen	38
4 VERGELIJKING VAN DE POLITIEKE PARTIJEN	39
4.1 Onderzoeksvragen	40
5 CONCLUSIE.....	42
RESUMÉ IN HET TSJECHISCH	44
RESUMÉ IN HET ENGELS	45
BRONNEN	46
ANOTACE	50

Inleiding

Euroscepticisme is een term die bekend is bij iedereen die geïnteresseerd is in Europese zaken. Euroscepticisme, of met andere woorden de weigering van nauwere banden van een bepaald land met de Europese Unie (EU), kan in toespraken van veel politici gehoord worden en we kunnen het ook zien in veel artikelen in de kranten. Ze praten veel over de problemen die ofwel rechtstreeks verbonden zijn met de EU of over een deel van de reglementen en contracten, die deze problemen hebben veroorzaakt. De huidige problemen van de EU, en misschien wel van de hele wereldeconomie, zijn daarom een modern probleem. Ik zal deze huidige problemen van de EU behandelen en ik zal kijken of de oorzaken van Euroscepticisme in deze landen hetzelfde zijn of niet.

Echter, om de huidige problemen van de EU zelf te analyseren en de hierboven vermelde landen te vergelijken, zal ik eerst aandacht besteden aan het theoretische deel van mijn thesis. Het zal bestaan uit een kort overzicht van de geschiedenis van de Europese integratie na de Eerste Wereldoorlog en enkele zeer belangrijke verdragen, die de EU gemaakt hebben tot wat het nu is. Dan kunnen we overgaan tot de analyse van de huidige problemen die door de kranten, politici of door de bekende eurosceptici zelf vermeld worden. In het theoretische deel, waarin de huidige problemen van de EU behandeld worden, zal ik de verschillen in de politiek van beide landen onderzoeken.

Vervolgens zal het praktische deel van mijn scriptie betrekking hebben op de vergelijking van de grootste politieke partijen in beide landen, die een zetel in het Europees parlement hebben. Ik zal een analyse van hun programma's en hun benadering van de Eurocrisis, immigratie en corruptie verbonden met de EU maken. Verder zal ik onderzoeken of de linkse en rechtse partijen een soortgelijke aanpak van deze specifieke problemen delen. Op basis van de resultaten kunnen we de verschillen tussen de genoemde landen bepalen.

Mijn scriptie zal afgesloten worden met de resultaten van de vergelijking van de genoemde landen - hun politiek en hun adviezen in de richting van de EU. Verder zullen hier de verschillen in de voorkeuren van de politieke partijen besproken worden, en ten slotte worden de mogelijke oplossingen voor deze problemen in verband met de EU-politiek voorgesteld.

1 Europese Integratie in de 20e eeuw

De Europese integratie is een fenomeen dat nergens anders in de geschiedenis te vinden is omdat het de eerste keer is dat in tijden van vrede, landen vrijwillig een deel van hun soevereiniteit opgeven en macht aan supranationale instellingen overdragen. Hoewel echte Europese integratie al tientallen jaren bestaat, heeft de EU 28 lidstaten. Nederland was één van de oprichters van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal in 1952 en de Tsjechische Republiek is lid van de Europese Unie sinds 2004. Maar het idee van de Europese integratie is niet nieuw en we kunnen het zeker ook in de eerste helft van de vorige eeuw vinden. Hoewel de eerste gedachten in het oude Griekenland zijn ontstaan, is er hier helaas geen plaats voor een gedetailleerde analyse van die gebeurtenissen uit het verleden. Maar de oude Griekse literatuur kan als het begin van de Europese integratie beschouwd worden. De oude Griekse literatuur kan als een soort springplank voor de Europese humanistische traditie worden beschouwd.¹ In het begin van mijn scriptie, richt ik me vooral op de twintigste eeuw en het begin van de gebeurtenissen die tot de oprichting van de Europese Unie in de huidige vorm hebben geleid.

1.1 Tussen de Wereldoorlogen (1918 – 1939)

Officieel eindigde de oorlog met de overgave van de Centrale Mogendheden - Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, Turkije en Bulgarije, maar in feite werd het hele continent verslagen. Het aantal slachtoffers tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt tussen 9 - 16,5 miljoen geschat, waardoor dat het ergste conflict van zijn tijd was. De Eerste Wereldoorlog bracht nieuwe manieren van denken en systemen met zich mee. *De negentiende eeuw was de tijd van de triomf van het imperialisme en feodalisme, maar het einde van de Eerste Wereldoorlog vernietigde sociale klassen en bracht een grote technologische vooruitgang met zich mee.*²

1.1.1 Richard M. Coudenhove-Kalergi en de Pan-Europese beweging

De belangrijkste voorloper van het huidige integratieproces in Europa was de Pan-Europese beweging. Deze beweging was gericht op een onpartijdige politieke en economische unie van de Europese landen op basis van gelijkheid en vrede. De stichter van deze beweging

¹ Václav Veber, *Dějiny sjednocené Evropy* (2.vyd. NLN - Nakladatelství Lidové noviny, 2009), 15.

² “The Results of the War,” geraadpleegd op 30 december 2013,

http://www.historyfiles.co.uk/FeaturesEurope/WWI/1918_Conclusions01.htm. (mijn vertaling)

was graaf Coudenhove-Kalergi (1894 – 1972) in Wenen, 1923. Het was een zeer geschoolde Oostenrijkse edelman uit een tweetalige familie, doctor in de rechten en filosofie en vloeiend in 16 talen.³ Coudenhove's harde werk eindigde met de machtsovername door Adolf Hitler in Duitsland (1933). Alle boeken ter ondersteuning van de Pan-Europese Beweging werden verbrand en het regime vervolgde de aanhangers ervan.

1.1.2 Adolf Hitler

Adolf Hitler (1889 – 1945) had succes in het overtuigen van het Duitse volk door zijn beloften de Duitse rechten te herstellen en het weigeren om de herstelbetalingen te betalen. Eerder had een kleine politieke partij in Duitsland de kans om aan de macht te komen, vooral in de nasleep van “Zwarte Vrijdag” op 24 oktober 1929, toen de beurs instortte op Wall Street. De werkloosheid steeg snel tot een onaanvaardbaar aantal van 6 miljoen in 1933. *Voor Duitsland was het een fatale klap. De zorgvuldige reconstructie van het land is grotendeels door Amerika gefinancierd. Duitsland betaalde Engeland en Frankrijk die hun oorlogsschulden terugbetaalden aan Amerika. Amerika, leende vervolgens het geld aan Duitsland. Na 1929 hield Amerika het geld voor zichzelf.*⁴

In tegenstelling tot Coudenhove, verwierp Hitler de gedachte van de Europese integratie. Hij dacht dat het raciaal gevaarlijk was. De oorlog dwong Coudenhove te immigreren naar de Verenigde Staten waar hij in de naoorlogse periode pleitte voor zijn zaak.⁵

1.1.3 Volkenbond

De Amerikaanse president Woodrow Wilson (1856 – 1924) introduceerde tijdens de Eerste wereldoorlog het idee van de Volkenbond om de wereldvrede te handhaven. Maar zijn idee van de Volkenbond werd verzwakt door de Amerikaanse weigering om mee te doen. Daarom had de bond geen macht zonder deze belangrijke natie.⁶ Tijdens het interbellum, zijn veel problemen een bedreiging voor de Europese integratie geworden. De Volkenbond verloor al snel zijn goede reputatie omdat ze niets met de problemen deden. Adolf Hitler besloot de Volkenbond in 1933 te verlaten en een andere klap kwam in 1935 toen Benito Mussolini

³ Jiří Dušek, *Historie a organizace Evropské unie*, (2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011), 15.

⁴ Geert Mak, *In Europa* (Barrister & Principal, 2012), 208. (mijn vertaling)

⁵ Rudolf Kučera, “The Prevailing Roots of European Integration,” *New Presence: The Prague Journal of Central European Affairs* 10, no.4, (2009): 13.

⁶ “Woodrow Wilson,” geraadpleegd op 29 december 2013, http://www.historylearningsite.co.uk/woodrow_wilson.htm.

(1883-1945) Ethiopië binnenviel. Het Britse publiek verwachtte actie van de bond, maar de Britse belangen hadden geen belang bij de actie. Bovendien schond Adolf Hitler het verdrag van Versailles toen hij Duitse troepen naar het Rijnland overbracht in maart 1936. De Volkenbond beraadde zich over zijn actie, maar ze hebben niets gedaan. De “Anschluss” met Oostenrijk volgde in 1938, net als de annexatie van Sudetenland na het verdrag van München hetzelfde jaar.⁷ Dergelijke acties brachten veel twijfels over de Europese integratie en de reputatie van de Volkenbond werd ernstig verzwakt. De Volkenbond werd kort na de Tweede Wereldoorlog in 1946 ontbonden.

We kunnen de Verenigde Naties beschouwen als de meer succesvolle opvolger. Het werd opgericht in 1945 na de Tweede Wereldoorlog door 51 landen die bereid waren om de internationale vrede en veiligheid te handhaven, de ontwikkeling van vriendschappelijke betrekkingen tussen de naties te bewerkstelligen en het bevorderen van sociale vooruitgang, een betere levensstandaard en mensenrechten.⁸

1.1.4 Euroscepticisme tussen de Wereldoorlogen

Europa kwam volledig economische verwoest, instabiel en gevoelig voor politiek extremisme uit het grote conflict. Grote schade aan de parlementaire democratie en de Europese integratie was de oorzaak van de winst van de Russische bolsjewieken in de burgeroorlog (1917-1920). Al snel begonnen ze hun pogingen om communistische staten in Centraal-Europa te vestigen. Het Europeanisme werd ook door de creatie van de Italiaanse Fascistische Staat (1924) onder leiding van Benito Mussolini vernietigd. Maar ook de opkomst van de totalitaire regimes in Duitsland (1933) en Spanje (1936) en De Grote Depressie van de jaren dertig.⁹

Concepten voor de toekomst van Europa waren dus dubbel: de initiatiefnemers van het eerste concept van een verenigd Europa wilden niet in de eerste plaats een algemene consensus, maar het voordeel van een natie over anderen. De initiatiefnemers van het tweede concept baseerden zich voornamelijk op de erkenning van de rechten van naties en waren

⁷ “Why the League of Nations failed,” geraadpleegd op 28 december 2013, <http://www.theamericanconservative.com/articles/why-the-league-of-nations-failed>.

⁸ “History of the United Nations,” geraadpleegd op 2 januari 2014, <http://www.un.org/en/aboutun/history/index.shtml>.

⁹ Martin Kovář en Václav Horčíčka, *Dějiny evropské integrace I* (TRITON, 2005), 24.

bedoeld om internationale problemen te voorkomen door wederzijdse samenwerking.¹⁰ Omdat duidelijk het eerste concept won, was de onvermijdelijke oorzaak het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

1.2 Tweede Wereldoorlog (1939 – 1945)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog, richtte de Pan-Europese beweging haar activiteiten vooral op de oprichting van een anti-Hitler coalitie. De coalitie begon een plan voor de juridische en economische groepering van het naoorlogse Europa op te stellen. De beweging wilde het gefragmenteerde Europa in de Verenigde Staten verenigen gebaseerd op het federale principe. Zoals later bleek, werd kort na de oorlog de Pan-Europa concept afgewezen als een utopisch model.¹¹

Aan de andere kant waren er tijdens de oorlog nog andere inspanningen voor het oprichten van een systeem van mondiale veiligheid en ontwapening, en dat reeds in augustus 1941. Toen was er een vergadering van de Amerikaanse president F.D. Roosevelt (1882 - 1945) en de Britse premier Winston Churchill (1874 - 1965). Het document, dat uit deze vergadering voortkwam, was ook wel bekend als het Atlantisch Handvest. Het sprak over de noodzaak van erkenning van de rechten van naties en tevens ook het opgeven van het gebruik van geweld als gevolg van fysieke en spirituele redenen.¹² Kort na deze bijeenkomst zijn alle geallieerde landen toegetreden tot de beginselen van het Handvest.

Tijdens de oorlog waren er meer bijeenkomsten, die alle gebeurtenissen in Europa na de oorlog beïnvloed hebben. Tot de belangrijkste behoren de volgende drie conferenties: Teheran (1943), Jalta (1945) en Potsdam (1945). Hier waren “De grote drie”: de Amerikaanse president Harry S. Truman (1884 - 1972), de Britse premier Winston Churchill en de Sovjet-dictator Jozef Stalin (1878-1953). Het onderwerp van de conferenties was de directe nederlaag van Duitsland, de afbakening van de grenzen van Polen, de definitie van de rol van de Sovjet-Unie in Oost-Europa, de vaststelling van herstelbetalingen en de verdere acties tegen Japan. De vriendschap en goede sfeer van de voormalige conferenties tijdens oorlogstijd was er niet meer. Elk land was nu het meest bezorgd over zijn eigenbelang en winst.

¹⁰ Karel Schelle, et al., *Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v EU* (Key publishing s.r.o., 2007), 40.

¹¹ Dušek, *Historie a organizace Evropské unie*, 17.

¹² Schelle, et al., *Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v EU*, 89.

Aan de Tweede Wereldoorlog, die verwoestende gevolgen had, namen in totaal 48 staten deel. Rond 40 miljoen mensen werden gedood en minstens de helft van hen waren burgers. De geschiedenis heeft nooit zoveel wreedheid, onmenselijkheid en criminaliteit gekend. Daarom kan het een belangrijke impuls voor de definitieve realisatie van Europese integratie zijn.

1.3 Na de Tweede Wereldoorlog van 1945 tot 1967

De historische wortels van de Europese Unie kwamen uit de nasleep van de Tweede Wereldoorlog voort. Europese integratie werd vooral besproken op initiatief van leiders van de Europese landen die een eventuele nieuwe vernietigende oorlog wilden voorkomen.¹³

Naast de vorming van de nieuwe instellingen die later de wortels van de huidige EU vormden, wil ik ook het Marshallplan, de economische hulp van de Verenigde Staten aan het naoorlogse Europa, vermelden. Het doel was om Europa te herstellen met de economische groei te beginnen. *De Amerikaanse regering had echter geen geld rechtstreeks beschikbaar aan de landen, zodat ze niet konden kopen wat ze dachten dat ze nodig hadden. In plaats daarvan gaven de Verenigde Staten goederen en diensten aan de deelnemende landen.*¹⁴

Maar het gevaar van een derde wereldoorlog tussen het Westen en het Oosten begon weer toe te nemen. De toename van bedreigingen kwam kort na de oorlog: De Praagse communistische coup in februari 1948 en de Sovjet-Berlijn blokkering diep in de bezette zone in hetzelfde jaar. Deze acties bepaalden de deling van Duitsland en Europa. West-Europa reageerde in april 1949 met de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). De Verenigde Staten moesten voor de collectieve veiligheid in een mogelijk conflict zorgen. Echter, de eerste Sovjet-atoombom-test in september 1949 hielp een sfeer van angst te creëren.¹⁵ Europa en de integratie werd daarom tussen het Sovjet-gedomineerde Oostblok en de democratische landen in het westen verdeeld. De 40-jaar durende Koude Oorlog begon.

1.3.1 Raad van Europa

West-Europese staten vormden de Raad van Europa in januari 1949. Het initiatief kwam vooral van de Belgische premier Paul-Henri Spaak. De Raad van Europa dient te bestaan uit

¹³ Kučera, “The Prevailing Roots of European Integration,” 12.

¹⁴ Armin Grünbacher, “Cold-War Economics: The Use of Marshall Plan Counterpart Funds in Germany, 1948–1960,” *Central European History* (Cambridge University Press / UK) 45, no.4, (2012): 698. (mijn vertaling)

¹⁵ Pascal Fontaine, *Nová idea pro Evropu: Schumanova deklarace* (Praha : Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2001), 10.

twee elementen: Het Comité van Ministers en de Raadgevende Vergadering, een openbaar adviesorgaan dat in Straatsburg zetelt. De oorspronkelijke tien landen waren - Benelux, Italië, Ierland, Groot-Brittannië, Frankrijk, Denemarken, Noorwegen en Zweden. De Raad werd uitgebreid en heeft nu 41 leden. De Tsjechische Republiek is sinds 1993 lid. *Hoewel de oprichting van de Raad van Europa een doorbraak leek naar de eenwording en integratie van Europa beslisten over de uitvoering van de voorstellen alleen de nationale regeringen.*¹⁶

In aanvulling op de toekomstige Europese Gemeenschap begon de organisatie dus al snel alle belang bij Europese zaken te verliezen. Vooral sinds de jaren negentig, streeft de organisatie naar de mensenrechten en de strijd tegen armoede, racisme, etc. Het oorspronkelijke plan om Europa te verenigen vond dus niet plaats, maar de organisatie heeft aan wel de ontwikkeling van de mensenrechten bijgedragen.

1.3.2 Verklaring van Schuman en EGKS

De Franse minister van Buitenlandse Zaken Robert Schuman (1886 - 1963) en Jean Monnet (1888 - 1979) introduceerden op 9 mei 1950 het voorstel tot bundeling van kolen en staal - de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS). Het doel van de verklaring van de oprichting was een gemeenschappelijke productie om vrede te bereiken in Europa en met name de geleidelijke verwijdering van de rivaliteit tussen Frankrijk en Duitsland - traditionele militaire vijanden. Een belangrijk element was echter ook de opening van de kolen- en staal-markt voor alle neutrale landen en het creëren van een interne markt voor alle industriële producten. Een koppeling van de kolen en staal markten was essentieel omdat op basis van deze producten wapens geproduceerd werden. Dus de geheime productie zou duidelijk zijn bij de vergelijking van mijnbouw en verwerkende industrie in de voorgaande jaren.¹⁷

Op 18 april 1951 werd voor een periode van 50 jaar een overeenkomst ondertekend tot invoering van de EGKS en vanaf augustus 1952 kon, onder leiding van Jean Monnet, de Hoge Autoriteit in Luxemburg aan het werk beginnen.¹⁸ Dit verdrag creëerde ook de Parlementaire Vergadering later het Europees Parlement genoemd. Schuman bood het lidmaatschap in de organisatie aan alle landen van Europa aan, maar op dat moment werd Europa in essentie al in

¹⁶ Kovář en Horčíčka, *Dějiny evropské integrace I*, 65. (mijn vertaling)

¹⁷ Petr König, et al., *Učebnice evropské integrace* (1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006), 27.

¹⁸ Fontaine, *Nová idea pro Evropu: Schumanova deklarace*, 15.

blokken verdeeld: Het communistische oosten en kapitalistische westen, dus het aanbod was in principe alleen bedoeld voor de landen ten westen van het 'IJzeren Gordijn'.

Als we terug aan de Pan-Europese beweging denken, bedacht Coudenhove-Kalergi vooral het idee dat Europa verenigd moest worden op basis van de wil van het volk van Europa. Dat soort verbinding kon niet met EGKS zijn omdat de herinneringen aan de oorlog zo levendig waren. De directe verbinding was niet realistisch om te verwachten - zoals Nederlandse en Duitse burgers, als slachtoffer en agressor.¹⁹

Het was daarom aan de leiders van Europa om de wederzijdse solidariteit van de volkeren van Europa te overtuigen. De EGKS was echter gebonden aan een zeer smal gebied van samenwerking. De politieke elites van Benelux gaven op 20 mei 1955 andere landen van de EGKS een memorandum met voorstellen voor verdere ontwikkeling van de Europese integratie en een conferentie om een verdrag voor de integratie van vervoer, energie, kernenergie en de economie tot stand te brengen. Het is het eerste geval in de geschiedenis dat de Europese regeringen op zijn minst gedeeltelijk afstand doen van hun bevoegdheden en die overdragen aan een supranationaal orgaan. De voorstellen werden zeer hartelijk ontvangen, en de volgende twee verdragen konden al snel in Rome worden ondertekend.²⁰

1.3.3 Verdrag van Rome - De opkomst van EEG en Euratom

Het verdrag van Rome, dat op 25 maart 1957 ondertekend werd, is een zeer belangrijke mijlpaal voor de Europese integratie. De handtekeningen van de zes lidstaten van de EGKS (Duitsland, Frankrijk, Italië, Benelux) bevestigden de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom).²¹ De belangrijkste doelstelling van de EEG was het creëren van een gemeenschappelijke markt met vrij verkeer van de vier vrijheden - personen, goederen, diensten en kapitaal binnen een periode van 15 jaar. Dit was een cruciale overeenkomst, want het heeft geleid tot de creatie van vele instellingen en procedures, die nationale belangen op een gemeenschappelijk doel zouden moeten afstemmen.²²

De taak van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) was om een gemeenschappelijke markt in nucleaire materialen te creëren en het vreedzame gebruik ervan

¹⁹ König, et al., *Učebnice evropské integrace*, 28.

²⁰ König, et al., *Učebnice evropské integrace*, 35.

²¹ Veber, *Dějiny sjednocené Evropy*, 243.

²² Dušek, *Historie a organizace Evropské unie*, 25.

te promoten. Het verdrag regelde joint investeringsstrategie, infrastructuur en uitwisseling van technische informatie. Het grootste activiteitengebied was op het gebied van veiligheid op de werkplek als gevolg van de voorwaarden voor de veilige omgang met nucleair materiaal en hiervoor zijn vele onderzoeksinstellingen opgericht. Echter, ondanks het succes dankzij aan de organisatie, werd de organisatie geleidelijk overschaduwed door de EEG tot het moment dat de drie afzonderlijke Europese Gemeenschappen (EEG, EGKS, Euratom) in 1967 samengevoegd.²³

1.3.4 Euroscepticisme na de Tweede Wereldoorlog

Euroscepticisme was een veelvuldig voorkomend fenomeen in de naoorlogse periode. Het werd na de oorlog bij veel politieke elites gevonden. De dominante visie echter was gericht tegen de oprichting van een supranationaal en institutioneel systeem om de Europese samenwerking te bevorderen. Maar de oprichting van de EEG in 1957 verminderde dit euroscepticisme omdat de nieuwe instelling niet zo supranationaal als de EGKS was. Bovendien miste de periode van 1957 - 1967 belangrijke institutionele hervormingen terwijl de Europese integratie door nationale wetgeving van elke staat gevorderd werd.²⁴

1.4 Europese Integratie van 1967 tot 1993

Vereenvoudiging van het mechanisme van het functioneren in drie gemeenschappen - EEG, EGKS en Euratom bracht ‘‘Het Fusieverdrag’’. Deze overeenkomst fuseerde de drie Europese Gemeenschappen en centraliseerde hun macht. Bijgevolg werd de Gemeenschap beheerd door de Commissie van de Europese Gemeenschappen en de Raad van Ministers vanaf 1 juli 1967.

Het einde van de jaren zestig en de jaren zeventig echter was voor de Europese integratie een moeilijke tijd. We kunnen de oliecrisis en de stijgende brandstofprijzen, de devaluatie van de dollar en de directe impact op de economie van Europa noemen. Door gebrek aan ruimte voor de analyse van de problemen van deze tijd, zal ik me meer richten op de ontwikkeling van de Europese Gemeenschap. Geschillen die voortvloeien uit de inspanningen om eigen nationale belangen eenzijdig af te dwingen, ondermijnen het vertrouwen in de communicatie tussen de lidstaten. In het bijzonder Frankrijk, onder leiding van Charles de Gaulle (1890-

²³ Schelle, et al., *Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v EU*, 116.

²⁴ Cécile Leconte, *Understanding Euroscepticism* (Palgrave Macmillan, 2010), 44.

1970), was tegen uitbreiding van de gemeenschap.²⁵ In het begin van 1969 werd echter Georges Pompidou de Franse president. Dit heeft geholpen om het vertrouwen te herstellen voor diepere Europese integratie tussen de lidstaten.

1.4.1 De eerste uitbreiding (1973)

De grote conferentie van de staatshoofden van de Europese Gemeenschap heeft discussies over een nieuwe richting en het beleid van de Gemeenschap in de Haagse summit (december 1969) geopend. Hierdoor werden hoofdzakelijk de onderhandelingen over de eerste uitbreiding van de Gemeenschap ondersteund en het akkoord over de voorbereiding van de Economische en Monetaire Unie (EMU). Het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Ierland werden nieuwe leden van de Europese Gemeenschap in 1973. Bewoners van vooral de noordelijke gebieden ondersteunden niet de toetreding tot de Gemeenschap in een referendum. Ze maakten zich zorgen over de bedreiging van de visserij en de landbouw in het land. Het verdrag tussen de Gemeenschap en Noorwegen bleef beperkt tot een vrijhandelszone.²⁶

De Europese Gemeenschap had dus negen lidstaten in 1973.

1.4.2 De tweede uitbreiding (1981)

De tweede uitbreiding betreft Zuid-Europese landen - Griekenland, Portugal en Spanje, waar pas sinds kort democratische regeringen bestonden. Deze staten, als potentiële leden van de gemeenschap, waren zeer verschillend in vergelijking met de andere landen van de Gemeenschap. *Ze hadden een laag BBP, een zwakke munt en hoge inflatie, onderontwikkelde landbouw-industrie en de infrastructuur van het land was soms zelfs wanhopig.*²⁷

De Europese Commissie heeft de Griekse aanvraag in 1976 aanvaard. Maar de Commissie beval een voorbereidende periode aan waarin Griekenland economisch zo dicht mogelijk bij de lidstaten van de Gemeenschap zou komen. De grootste problemen waren de Grieks-Turkse relaties in Cyprus en de onderontwikkelde economie. Toetreding van Griekenland moest geleidelijk gebeuren en er was geen duidelijk omschreven tijdschema.²⁸ Spanje en Portugal moesten vanwege de zeer zwakke economie nog 5 jaren wachten voor toetreding tot de Gemeenschap.

²⁵ Schelle, et al., *Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v EU*, 40.

²⁶ Dušek, *Historie a organizace Evropské unie*, 32.

²⁷ Martin Kovář en Václav Horčíčka, *Dějiny evropské integrace II* (TRITON, 2005), 67. (mijn vertaling)

²⁸ Veber, *Dějiny sjednocené Evropy*, 309.

1.4.3 De derde uitbreiding en Europese Act - EA (1986)

Deze overeenkomst, die het Verdrag van Rome uit 1957 herzielt, was het meest belangrijk voor de ontwikkeling van de Europese integratie in de jaren tachtig. Het verdrag doopte de Parlementaire Vergadering van 1951 om in Europees Parlement. Het EA richtte zich op de Europese interne markt. Deze werd in 1992 opgericht. De interne markt is gedefinieerd als “een ruimte zonder binnengrenzen waarin er vrij verkeer van goederen, diensten, personen en kapitaal is.”²⁹ Ook veranderden de regels van de werking van de Europese instellingen en de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap. Er was een verandering in het besluit van de Europese Raad naar een algemeen stemmen voor de meerderheid. Het Europees Parlement heeft ook de samenwerkingsprocedure versterkt, en wordt in het wetgevingsproces betrokken.³⁰ In 1986 zijn Portugal en Spanje ook tot de Gemeenschap toegetreden. Dat leidde echter tot enige destabilisatie. Opmerkelijke economische verschillen belemmerden overwegend agrarische landen volledig te integreren in de Gemeenschap. Kort na de val van het IJzeren Gordijn in 1990 werd het oostelijke deel van Duitsland ook deel van de Gemeenschap. Het einde van de Koude Oorlog en de val van de Sovjet-Unie in 1991 gaf een kans voor de Europese integratie over heel Europa.

1.4.4 Verdrag van Maastricht (1993)

Dit verdrag is de complete mijlpaal voor de Europese integratie, zo heeft het de Europese Unie (EU) gecreëerd en heeft het een bepaalde politieke integratie van Europa gelanceerd. Het verdrag baande de weg voor diepgaandere Europese integratie aan het eind van het decennium. Het doel was de oprichting van een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, maar ook de economische en monetaire unie (EMU) en de daarmee samenhangende instelling van de Europese Centrale Bank (ECB). De EU werd op drie pijlers gebaseerd:³¹

- *Europese Gemeenschappen* - EEG, EGKS en Euratom - Staten voeren hun soevereiniteit door deze instellingen uit en de Europese Commissie legt een voorstel voor bij de Raad en het Europees Parlement ter goedkeuring. Het Hof houdt toezicht op de naleving van het Gemeenschapsrecht.

²⁹ Schelle, et al., *Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v EU*, 138.

³⁰ Veber, *Dějiny sjednocené Evropy*, 326.

³¹ “Maastrichtská smlouva o Evropské Unii,” geraadpleegd op 4 februari 2014, http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_maastricht_cs.htm. (mijn vertaling)

- *Gemeenschappelijk buitenlandsbeleid en veiligheidspolitiek* - Intergouvernementele besluitvorming is unaniem. Bevoegdheden van de Commissie en het Parlement zijn beperkt en het Hof geldt niet op dit gebied.
- *Politiële en justitiële samenwerking in strafzaken* - gemeenschappelijke ruimte van vrijheid, veiligheid en recht op intergouvernamenteel niveau.

Het verdrag erkent ook de noodzaak om de toekomstige stabiliteit van de EMU te verzekeren. Het werd opgericht door de Maastricht criteria. Elke lidstaat moet, voor het aangaan van deze Unie, aan deze criteria voldoen. Ik wil twee van de vier belangrijkste punten noemen.³²

- *Overheidstekorten mogen niet groter dan 3 procent van het BBP zijn.*
- *De overheidsschuld blijft tot niet groter dan 60 procent van het BBP beperkt.*

1.5 Europese Integratie van 1993 tot 2014

Deze periode markeert een verdere verdieping van de politieke integratie en vooral de uitbreiding van de Europese Unie. In 1995 werd de EU met drie landen uitgebreid - Oostenrijk, Finland en Zweden. Het jaar 2004 zag de grootste uitbreiding van de EU - Tsjechië, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slowakije en Slovenië. In 2007 traden Bulgarije en Roemenië en in 2013 Kroatië toe. De EU heeft dus 28 lidstaten in het jaar 2014.

In 1999 werd de euro als valuta in de Benelux, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië, Duitsland, Portugal en Spanje geïntroduceerd. De euro werd eerst alleen voor banktransacties gebruikt gedurende drie jaar en de oude munt kon nog gebruikt worden. Vandaag bestaat de EMU uit 18 leden die aan de criteria van Maastricht voldoen. Griekenland echter, dat de euro in 2001 introduceerde, trad toe tot de EMU door statistische fraude. Dit heeft later tot problemen geleid wat in het volgende hoofdstuk van de scriptie behandeld zal worden. Ik wil eerst kort de drie belangrijkste verdragen die de huidige EU hebben gevormd bespreken. Vervolgens maak ik de analyse van de huidige problemen die de opkomst van de hedendaagse eurosceptis veroorzaken.

³² “Euro Economics: Maastricht Treaty,” geraadpleegd op 4 februari 2014, <http://www.unc.edu/depts/europe/euroeconomics/Maastricht%20Treaty.php>. (mijn vertaling)

1.5.1 Het Verdrag van Amsterdam (1999)

Dit verdrag zou de EU op de toekomstige uitbreiding voorbereiden en haar externe en interne identiteit versterken. Het verdrag versterkt de medebeslissingsprocedure van het Parlement, dat uitgegroeid is tot de standaard manier voor de goedkeuring van wetgeving.³³ Tegelijkertijd wordt het verdrag erg op mensenrechten gericht en ook op andere gebieden die direct gerelateerd aan de Europese burger zijn. *Onder hen waren de ontwikkeling van het concept van Europees burgerschap en de rechten, gemeenschappelijke strategieën voor werkgelegenheid en milieubeleid, de gelijkheid van mannen en vrouwen, etc.*³⁴ In het verdrag werd ook het Schengen verdrag van 1985 opgenomen. Dit verdrag was echter geen onderdeel van de Europese verdragen. Dit verdrag heft de controles aan de gemeenschappelijke grenzen op, maar het bracht ook het probleem van het illegale verkeer van personen en goederen met zich mee.³⁵

1.5.2 Het Verdrag van Nice (2003)

Het Verdrag van Amsterdam bleek helaas niet voldoende voor de toetreding van nieuwe staten te zijn. Daarom regelde het Verdrag van Nice de eerdere overeenkomsten. Deze verdragen heeft de werking van de Europese instellingen gewijzigd. *Het contract ging, ten eerste, over de samenstelling van de Europese Commissie en de beperking van het toepassingsgebied ervan. Het zorgt voor een grotere flexibiliteit voor toekomstige samenwerking.*³⁶ Dit verdrag was meestal nog maar een fase van de lopende Europese integratie, waarvan het tempo na de val van het IJzeren Gordijn versneld werd. De EU bestond uit 25 leden na de vaststelling van de nieuwe lidstaten en kort daarna kwamen de voorstellen voor de totstandbrenging van een Europese Grondwet.

1.5.3 Europese Grondwet (2004)

De Europese Grondwet bracht een uitbreiding van de bevoegdheden van het Europees Parlement met zich mee en introduceerde ook een nieuw principe van stemmen in de Raad van de Europese Unie: *De resolutie moet worden goedgekeurd wanneer stemde ten minste 55%*

³³ Pavel Černoč, *Cesta do EU* (LINDE nakladatelství s.r.o., 2003), 68.

³⁴ *The Amsterdam Treaty: A comprehensive guide* (Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1999), 7. (mijn vertaling)

³⁵ Veber, *Dějiny sjednocené Evropy*, 531.

³⁶ Schelle, et al., *Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v EU*, 155. (mijn vertaling)

van de landen voor stemt die ten minste 65% van de EU-bevolking representeren. Het blokkeren van de verzekering voor kleine staten zou een coalitie van vier staten vormen.³⁷

Aan de andere kant bracht de grondwet ook een vereenvoudiging van de tot nu toe gebruikte wetgeving met zich mee. In het begin van 2005 echter werd de Grondwet in de Franse en Nederlandse referenda afgewezen. Dit leidde tot een latere revisie van deze overeenkomst bekend als het Verdrag van Lissabon.

1.5.4 Het Verdrag van Lissabon (2009)

De EU breidde zich snel uit van 15 naar 27 leden. Daarom was er een effectief verdrag nodig, zodat de Unie kan functioneren en reageren op de veranderingen in de wereld. De Europese leiders waren zeer optimistisch. Ze verwachtten dat de economie van Europa binnen tien jaar sterker dan de meeste van de sterkste economieën van de wereld zal zijn. Enkele belangrijke wijzigingen zijn onder meer:³⁸

- *Het opzetten van een nieuwe post van ‘‘Hoge Vertegenwoordiger voor de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid’’ verantwoordelijk voor het gemeenschappelijk buitenlands-en defensiebeleid van de EU.*
- *Voorzitter van de Europese Raad voor een periode van twee-en-een-half jaar in plaats van de vorige zes maanden.*
- *Wijziging van de weging van de stemmen van de lidstaten.*
- *Besluitvormingsproces - de gekwalificeerde meerderheid is uitgebreid tot veel nieuwe beleidsterreinen (zoals immigratie en cultuur).*

Bij aanvaarding van dit verdrag werden de bevoegdheden van de nationale parlementen uitgebreid. Als de Europese Commissie nieuwe wetgeving wil invoeren, moet het ontwerp van deze wet aan de nationale parlementen voorgelegd worden. Het moet ten minste zes weken voor de aanvang van de onderhandelingen in het Europees Parlement worden gedaan. De veranderingen van de rol van de nationale parlementen zijn. Als de nationale parlementen door ten minste een derde van de stemmen het voorstel in twee maanden na de ontvangst weigeren, moet de Commissie het voorstel beoordelen.³⁹

³⁷ Veber, *Dějiny sjednocené Evropy*, 570. (min vertaling)

³⁸ ‘‘Lisbon Treaty,’’ geraadpleegd op 5 februari 2014, <http://www.lisbon-treaty.org/wcm/the-lisbon-treaty.html>. (mijn vertaling)

³⁹ Antonín Peltrán, et al., *Evropská integrace a Česká republika* (Grada Publishing a.s., 2009), 55.

1.5.5 Euroscepticisme na Lissabon

Het verdrag veroorzaakte, zoals de Europese grondwet, een golf van euroscepticisme, vooral in de Tsjechische Republiek. Deze reactie was vooral te danken aan een toename van bureaucratie van supranationale instellingen in de besluitvormingsprocessen. Dit verdrag onderging ook geen nationaal referendum, maar het werd door de nationale parlementen goedgekeurd. Veel eurosceptici begonnen toen kritiek op de EU te uiten. Later, in de reactie op de kritiek van de politieke partijen in Nederland en de Tsjechische Republiek, kom ik terug op dit en andere verdragen.

1.6 Overzicht

De Europese integratie leidde vooral in eerste instantie tot de samenwerking van de naties en het voorkomen van oorlogen. Het Verdrag van Maastricht in 1993 handelde vooral over de economische integratie en de geleidelijke afschaffing van de grenzen tussen de lidstaten. Bijna vijftig jaar na de Tweede Wereldoorlog gaf het Verdrag van Maastricht een aanzienlijke impuls in de richting van Europa. Euroscepticisme was echter niets bijzonders. Het was voornamelijk actief in het Verenigd Koninkrijk en de beroemde toespraak van Margaret Thatcher (1925 - 2013) in Brugge in 1988 verenigde de politieke houding van de tegenstanders van integratie. In deze toespraak gaf zij kritiek op de beperking van de soevereiniteit van Groot-Brittannië op de kosten van de centralisatie van de macht in Brussel. Het Verdrag van Maastricht werd geratificeerd met verdragingen als gevolg van referenda in Denemarken, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. De Europese leiders zijn sindsdien begonnen met te wijzen op de grote uitbreiding van de EU en begonnen het transnationale denken van Europeanisme als burgerschap te bevorderen. De Europese leiders droegen geleidelijk ook meer macht over aan supranationale instellingen. Daarna veroorzaakte dit verdrag een toename van het euroscepticisme, die werd versterkt door de latere Europese grondwet en het Verdrag van Lissabon. Niet alleen zag een toenemend aantal politici de complexiteit van bureaucratie van de EU, maar ook fouten in de monetaire unie. Nederland en Tsjechië hebben zeer verschillende ervaringen op het gebied van de Europese integratie. Nederland, als één van de oprichters van de eerste Europese gemeenschap, heeft andere en verschillende problemen dan de Tsjechische Republiek, die pas in 2004 tot de EU toetrad.

De organisatie van de EU is al vele malen door een aantal verdragen herzien. De meest bekritiseerde zijn echter die instellingen die betrokken zijn bij de Europese wetgeving. Na het Lissabon verdrag, zijn er drie belangrijke instellingen:⁴⁰

- *Het Europees Parlement, dat de Europese burgers vertegenwoordigt en rechtstreeks door hen gekozen wordt.*
- *De Raad van de Europese Unie, die de regeringen van de individuele lidstaten vertegenwoordigt. Het voorzitterschap wordt door de lidstaten op basis van een rotatiesysteem gedeeld.*
- *De Europese Commissie, die de belangen van de Unie als geheel vertegenwoordigt.*

⁴⁰ “EUROPA – EU institutions and other bodies,” geraadpleegd op 5 februari 2014, <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/>. (mijn vertaling)

2 Huidige problemen van de Europese Unie

Hoewel de lidstaten van de EU voor dezelfde doelen staan, waren er altijd verschillende meningen van hoe ze te bereiken. Met elke uitbreiding van de EU groeide het verschil van mening alleen maar verder. Deze problemen binnen de organisatie werden ook versterkt door het probleem van de globalisering die een snelle uitbreiding van de EU veroorzaakte. Verwachte doelen stonden vaak haaks op de realiteit en misschien overdreven optimisme kwam voort uit de revoluties in Oost-Europa, of het succes van de Euro in 1999. Het leek dat de wereld snel veranderd kon worden. Slechter was de confrontatie met de realiteit van de economische crisis.⁴¹ Maar de eerder genoemde economische crises van de jaren dertig toonden duidelijk dat een modern industrieel land niet geïsoleerd kan overleven. Problemen die vandaag de dag het meest bekritiseerd worden, kunnen in drie fundamentele, algemene punten worden onderverdeeld:⁴²

- *Complexe wetgeving en institutionele hervormingen*
- *Verskillende ideeën over de richting van de EU*
- *De duurzaamheid van het sociaal-economische model*
 - *De Eurocrisis*
 - *Immigratie*
 - *Corruptie*

2.1 Complexe wetgeving en institutionele hervormingen

Ondanks de verworvenheden van de Europese integratie kunnen we steeds meer een zekere afstandelijkheid van de Europese burgers tegenover de EU en haar instellingen zien. De veelgehoorde reden is dat de bepaling van aansprakelijkheid voor eventuele fouten voor de Europese instellingen en de lidstaten onmogelijk is. Het verhoogt ook het gevoel dat de EU niet door de wil van haar burgers wordt gevormd. Het gevoel van het beginsel van democratie in de vorm van controle van de instellingen, ontbrak vaak. In alle lidstaten van de EU is er momenteel bijzondere aandacht voor de nationale politiek. Maar veel van wat wordt besloten op Europees niveau, heeft effect op het leven van alle mensen in alle lidstaten. Vaak wordt het onvermogen van de lidstaten om haar belangen te bevorderen bekritiseerd, maar ook de

⁴¹ Jürgen Habermas, *K ustavení Evropy* (Filosofia, 2013), 184.

⁴² Dušek, *Historie a organizace Evropské unie*, 200.

noodzaak om beslissingen van supranationale instellingen te accepteren. Voornamelijk de Lissabonstrategie toonde de zwakke punten van de EU. Deze strategie stelde een plan op om de crisis op te lossen door grote budgettaire consolidatie programma's in nauwe samenwerking met de EMU. Mogelijke faillissementen van de zwakkere landen en de hulp van alle andere lidstaten van de Unie heeft het vertrouwen in de Europese leiders verzwakt. Kort na de ratificatie van het Verdrag van Lissabon in 2011 was het noodzakelijk Griekenland en Ierland en later Portugal te helpen met hun schuld.

2.2 Verschillende ideeën over de richting van de EU

Het grootste probleem voor de richting van de EU is een botsing tussen de twee belangrijkste ideeën over de toekomstige werking van de EU - supranationale en intergouvernementele. Aan de ene kant staat de nauwe samenwerking en grensoverschrijdende integratie van de lidstaten onder leiding van de centrale overheid. Aan de andere kant het principe van de samenwerking tussen de onafhankelijke staten op gebieden van gemeenschappelijk belang.⁴³ Tot op heden wordt dit onderwerp veel besproken omdat beide polen een aantal nadelen met zich meebrengt. Bij het supranationale principe is er angst voor verlies van soevereiniteit. Maar bij het intergouvernementele principe is er angst voor het einde van de Europese integratie met alleen vrijhandel die overblijft.

2.3 Duurzaamheid van het sociaal-economische model

2.3.1 De economische crisis

De belangrijkste kwestie voor Europa is een meer diepergaande politieke en monetaire unie. Het is belangrijk op te merken dat de monetaire unie vooral een voortzetting van de interne markt is, die al in Maastricht begon. De EMU regelt echter niet de overheidsbegrotingen van de lidstaten als het land zich beweegt binnen bovengenoemde criteria van Maastricht. Elk deelnemend land is dus onafhankelijk en introduceert haar politiek zelf.

Momenteel kunnen we inspanningen zien om de stabiliteit van de monetaire unie te verzekeren. De vaststelling van gemeenschappelijke de budgettaire en fiscale regels voor de lidstaten wordt vaak gerechtvaardigd door het feit dat alleen de centrale politieke samenhang

⁴³ Dušek, *Historie a organizace Evropské unie*, 206.

en het centrale budget de economische spanningen die met de oprichting van de monetaire unie ontstond en kan verwijderen.⁴⁴

De schommelingen in de EMU konden eigenlijk gebeuren als het financiële beleid van de lidstaten niet overeenkwamen met het gemeenschappelijke monetaire beleid van de Unie. Bijvoorbeeld, als in sommige landen een grote loonstijging zou zijn, zou al snel de werkloosheid sterk stijgen. Dit scenario is precies wat er gebeurde in Griekenland, dat ook zijn financiële statistieken vervalste voor toetreding tot de monetaire unie in 2001. Latere financiële steun van de EU aan Griekenland in 2010 leidde tot een enorme golf van euroscepticisme en een verlies van vertrouwen in de euro. Mensen verwachten een soortgelijk scenario in andere zuidelijke staten zoals Spanje en Italië. Tot 2010 werd de schuld van de Europese landen niet als een probleem beschouwd. *Echter, de eurozone soevereine schuld was € 7.862 miljard en het onthulde de fundamentele economische verschillen tussen de Noord-en Zuid-Europese landen. Noord-Europeanen hebben de neiging om een lagere schuldenlast te hebben en ze denken dat ze geen wandaden van andere landen moeten compenseren.*⁴⁵

2.3.2 Immigratie

Reizen zonder grenscontroles lijkt voor de Europese burgers een groot voordeel. Het bleek later dat de buitengrenzen van Griekenland en Italië slecht worden bewaakt. Europa ontving dan ook duizenden illegale immigranten. Maar verplichte legitimatie werd door het vewijderen van grenzen veroorzaakt. Dat betekent het voorlegging van documenten op het verzoek van de politie. Deze verplichting bestond in Nederland voorheen nooit.⁴⁶

De ondertekening van het Verdrag van Maastricht betekende ook de oprichting van Europol met de zetel in Den Haag. Deze organisatie streeft naar een vermindering van de illegale immigratie en strijdt tegen het witwassen van geld, maar ook tegen de drugshandel. De organisatie heeft echter geen uitvoerende macht, zodat de organisatie werkt volgens het principe van internationale samenwerking tussen de lidstaten. Het probleem van de immigratie en het bijbehorende Euroscepticisme kan hedendage vooral in Nederland worden gezien.

⁴⁴ Theo Waigel, *Naše budoucnost je Evropa* (Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1997), 13. (mijn vertaling)

⁴⁵ Ramon Santacana en Javier Siles, “Rating Agencies and the European Union Sovereign Debt Crisis: An Ethical Approach,” *Journal of International Business Ethics* 6, no.1/2, (2013): 27. (mijn vertaling)

⁴⁶ Miroslav Kabela, *Holandská zkušenost* (Barrister & Principal, 1999), 114.

Tegenwoordig heeft een op de vijf inwoners in Nederland een directe of indirecte immigrantenachtergrond. Maar Nederland heeft altijd een beeld van tolerant, multicultureel immigrant land gehad. *Echter, de lage steun voor immigratie en etnische en religieuze diversiteit is aangetoond door de opkomst van de populistische bewegingen geleid door politici als Pim Fortuyn (1948 - 2002), Rita Verdonk en Geert Wilders.*⁴⁷

Het is moeilijk om te zeggen wat de reactie op het multiculturalisme zal zijn als de invloed van immigratie in Tsjechië zichtbaar wordt. Maar deze invloed is niet zo evident in Tsjechië tot dusver om verschillende redenen. *De Tsjechische landen hebben nooit rechtstreeks aan de koloniale expansie deelgenomen. Bovendien is er het feit dat de Sudeten-Duitsers na de Tweede Wereldoorlog werden ontheemd. Dit maakt de Tsjechische Republiek een van de meest mono-ethiek Europese staten.*⁴⁸ Door een latere toetreding tot de EU, en dus tot de zone van het Schengen verdrag, werd het probleem van immigratie voor Tsjechië uitgesteld.

2.3.3 Corruptie

Corruptie kan worden gezien als een proces van het misbruik maken van bevoegdheden voor persoonlijk voordeel. Het grootste probleem van onze tijd is dat wanneer de corruptie openbaar wordt, niet beide partijen worden gestraft. Om de corruptie te vereenvoudigen kan ik het, afhankelijk van de grootte in twee typen verdelen:⁴⁹

- **Grote corruptie** - corruptie op het hoogste politieke niveau: bijv. verduistering van publieke middelen, de verkoop van invloedrijke posities of persoonlijk voordeel van privatisering.
- **Kleine Corruptie** - Corruptie in het dagelijks leven, wat in sommige landen zelfs een noodzakelijk onderdeel van de cultuur is. Steekpenningen zijn kleiner en in het proces zijn meer personen betrokken: bijv. omkoping of machtsmisbruik door ambtenaren van de staat.

Corruptie is een van de belangrijkste en actuele problemen, niet alleen van de EU, maar ook van de meeste van haar lidstaten - vooral de post communistische. Het einde van het

⁴⁷ Jan Rath, "The Netherlands: A Reluctant country of immigration," *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie (Journal of Economic & Social Geography)* 100, no.5 (2009): 674. (mijn vertaling)

⁴⁸ Ivo T. Budil, "Multiculturalism: An Enrichment or Threat?," *New Presence: The Prague Journal of Central European Affairs* 5, no.3, (2003): 43. (mijn vertaling)

⁴⁹ Břetislav Dančák en Vít Hloušek et al., *Korupce: Projevy a potírání v České republice a Evropské unii* (Masarykova univerzita: Mezinárodní politický ústav, 2006), 14.

communisme creëde grote kansen voor corruptie voor post-communistisch Europa. Het liet een vacuüm voor het herschrijven van de regels van de economie van de staat. Daarom kwamen misschien sommige politici aan de macht in de vroege jaren die regels gebruikten om er zelf van te profiteren. *Tsjechië geldt al jaren als het meest problematische land in de EU na Bulgarije en Roemenië.*⁵⁰

2.4 Overzicht

In het volgende deel van mijn scriptie zal ik mij richten op de verschillende percepties van de Europese percepties in Nederland en Tsjechië op het politiek niveau. Het zal zich richten op de drie specifieke punten die ik in dit hoofdstuk heb geanalyseerd: de Eurocrisis, immigratie en corruptie. Ik ga de programma's van de politieke partijen van deze twee landen analyseren, die nu vertegenwoordigd worden in het Europees Parlement. Voor de komende verkiezingen voor het Europees Parlement in 2014 zal ik de verschillende standpunten voor deze specifieke problemen analyseren. De methodiek zal ik hieronder behandelen.

⁵⁰ Milada Anna Vachudova, “Corruption and Compliance in the EU's Post-Communist Members and Candidates,” *Journal of Common Market Studies* 47, (2009): 45. (mijn vertaling)

3 Eurosceptische politiek

3.1 Methodologie

In het volgende deel van mijn scriptie zal ik de politieke partijen van Nederland en de Tsjechische Republiek behandelen, maar alleen de partijen die nu een mandaat in het Europees Parlement hebben. Eerst zal ik de rol van het EP en de algemene kenmerken ervan noemen en dan zal ik opeen korte beschrijving van linkse en rechtse groeperingen in het EP overgaan. Ik zal ook de kenmerken van de politieke partijen noemen, zodat ik me op een gedetailleerde analyse van hun programma's voor de komende verkiezingen kan richten. Hier zal ik hun mogelijke oplossingen voor de huidige problemen in de EU evalueren - met name de problemen van de eurocrisis, immigratie en corruptie. Ik zal vooral de linkse en rechtse partijen behandelen, omdat ze duidelijke meningen omtrent deze drie problemen hebben. Partijen van het centrum, kan ik helaas niet zo veel analyseren hier.

Na de analyse van de politieke partijen, zal ik me richten op het verschil in de houding van Tsjechische en Nederlandse partijen betreffende de problemen die de opkomst van moderne eurosceptis veroorzaken. Tijdens de analyse zal ik me ook richten op het verschil tussen de politieke partijen van beide landen en vervolgens de beide landen op basis van hun beleidsverklaringen vergelijken. De realiteit en het programma van een politieke partij kan zeker verschillen, maar een analyse op deze schaal is hier helaas niet mogelijk. Ik zal me moeten beperken tot de programma's van politieke partijen. Politieke partijen en fracties zal ik op basis van sociaal-economisch beleid in links en rechts verdelen.

Voor een korte beschrijving van de rechtse ideeën kunnen we bijvoorbeeld de traditionele culturele waarden, de vrije markt, maar ook de vrijheid van de mens en de kleinste invloed van de staat op het leven noemen. Linkse partijen staan voor grote sociale gelijkheid, grotere invloed van de staat op de samenleving en zelfs herverdeling van de rijkdom.

Voor een specificatie van de politieke partijen en parlementaire fracties zal ik voornamelijk de specificatie van de Italiaanse socioloog Nicoló Conti gebruiken, evenals een officiële verdeling van de geanalyseerde politieke partijen. Het concept van Conti over de standpunten van partijen over de Europese integratie, het supranationale of intergouvernementele model, is nauw met de posities van de partijen op deze as verbonden. Hij vermeldt dat de linkse partijen meer naar Europese integratie neigen en de rechtse minder. Het is ook belangrijk, volgens hem, of de partij in het nationale parlement in de oppositie zit of

deelneemt aan de regering. Eurosceptische partijen zijn vaak die partijen die in de oppositie zitten. Dit geldt vooral voor rechtse partijen.⁵¹ Nicoló Conti verdeelde de partijen in acht soorten op deze as. Vanwege de lengte van het werk verdeel ik de partijen slechts in drie basis soorten: links, centrum en rechts.

3.1.1 Onderzoeksvragen

In de laatste fase van de analyse zal ik proberen antwoorden op de drie onderzoeksvragen te vinden. Het resultaat zal ook op de beleidsverklaringen van de politieke partijen worden gebaseerd:

- 1. Wat zijn de verschillen tussen de de Tsjechische en de Nederlandse linkse politieke partijen op het eurosceptische niveau?*
- 2. Wat zijn de verschillen tussen de de Tsjechische en de Nederlandse rechtse politieke partijen op het eurosceptische niveau?*
- 3. Welke van deze drie problemen zijn voor de Nederlandse en Tsjechische politieke partijen het meest belangrijk?*

3.2 Europees parlement (EP)

Het EP voert de wetgevende functie van de EU samen met de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie. Momenteel heeft het Parlement 766 leden, die de belangen van de Europese burgers behartigen, en ze worden voor een termijn van vijf jaar gekozen. De voorzitter van het EP is Martin Schulz, die in januari 2012 werd verkozen. Het EP is op drie plaatsen gevestigd - Brussel, Luxemburg en Straatsburg. Het EP heeft drie hoofdtaken:⁵²

- *Het bespreekt Europese wetten en moet deze goedkeuren, samen met de Raad.*
- *Het waakt over de andere EU-instellingen, met name de Commissie, om te garanderen dat deze democratisch te werk gaan.*
- *Het behandelt de EU-begroting en moet deze goedkeuren, samen met de Raad.*

De laatste verkiezingen voor het EP werden op 4 juni 2009 gehouden en Nederland heeft 26 zetels. Zeventien Nederlandse politieke partijen streden om de stemmers en in 2009 wonnen acht politieke partijen een zetel of zetels in het EP. Tsjechië heeft 22 zetels in de

⁵¹ Vlastimil Havlík, *České politické strany a evropská integrace* (Masarykova Univerzita, 2009), 38.

⁵² “EUROPA” – Europees Parlement,” geraadpleegd op 13 februari 2014, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_nl.htm.

laatste verkiezingen. Dertien Tsjechische politieke partijen streden om de stemmers maar alleen vier partijen wonnen een zetel in het EP.

De aankomende EP-verkiezingen zullen in mei 2014 zijn en de programma's van de politieke partijen zullen derhalve zeer relevant voor de huidige uitdagingen van de EU zijn.

3.3 Fracties in het EP

Europarlementariërs zitten niet bij elkaar op basis van hun nationaliteit, maar op basis van de politieke fractie waartoe ze behoren. De belangrijkste fracties zijn:⁵³

3.3.1 Linkse fracties

Europees Unitair Links - Noords Groen Links (NGL) is een linkse fractie, die tegen de actuele politieke structuur van de EU is, maar ze willen de Europese integratie behouden. Ze bekritisieren het Verdrag van Maastricht omdat ze denken dat sindsdien de macht te gecentraliseerd werd. Ze willen dus de drie doelen ervan afschaffen. Deze doelen omvatten de verandering van de Europese instellingen in een democratisch geheel, het afschaffen van de euro en ook het begin van een beleid van co-ontwikkeling en eerlijke samenwerking.

Progressieve Alliantie van Socialisten en Democraten (S&D) is een vrij nieuwe linkse fractie, die gericht is op de sociale politiek - gelijkheid, duurzame omgeving en strijd tegen armoede. Ze bevorderen de mensenrechten en rechten voor alle werknemers om de Europese democratie te versterken.

De Groenen - Europese Vrije Alliantie (Groenen / EVA) bestaat uit twee centrum-linkse fracties. Deze alliantie wil de democratie door decentralisatie en directe democratie versterken. Ze willen ook sociale, culturele en ecologische waarden creëren door het vergroten van de solidariteit tussen de burgers van Europa.

3.3.2 Rechtse fracties

Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE) is een pro-Europese rechtse fractie in het EP. De belangen van de fractie zijn de neoliberale economie, vrijhandel en diepere Europese integratie.

Europa van Vrijheid en Democratie (EFD) is de meest eurosceptische fractie, die nationaal conservatisme voorstaat met de nadruk op vrijheid en samenwerking tussen de

⁵³ “Fractions,” geraadpleegd op 14 februari 2014, <http://meu-strasbourg.org/index.php/how-to-participate/roledescriptions/mep/factions>.

nationale staten en meer democratie en respect voor de burgers. Hun argumenten zijn meestal verbonden met het respect voor de Europese geschiedenis, tradities en culturele waarden en respect voor nationale verschillen en belangen.

Europese Conservatieven en Hervormers (ECH) is een centrum-rechtse en eurosceptische fractie. Hun principes zijn vrij ondernemerschap, handel en concurrentie met een minimale regelgeving en lagere belastingen. Ze bevorderen ook individuele vrijheid, de soevereiniteit van de natiestaat, duurzame en schone energievoorziening en gecontroleerde immigratie.

Europese Volkspartij (EVP) behoort tot de centrum-rechtse fractie in het EP. Hun programma pleit onder meer voor de creatie van nieuwe banen, de verhoging van de transparantie van de financiële markten en betere mogelijkheden voor werkende ouders.

3.4 Nederlandse politieke partijen

3.4.1 Linkse partijen

GroenLinks

GroenLinks (Fractie *Groenen / EVA*) werd opgericht op 24 november 1990 toen de partij in feite bestond uit vier kleinere linkse partijen. De oorspronkelijke vier partijen waren: De PSP - Pacifistische Socialistische Partij, de PPR - Politieke Partij Radicalen, de EVP - Evangelische Volkspartij en de CPN - Communistische Partij Nederland. Als we over de moderne geschiedenis van de partij praten, was er een open discussie over de uitgangspunten waaraan de partijleden en ook mensen van buiten GroenLinks hebben bijgedragen. De algemene uitgangspunten van de partij zijn opgesteld in 2008:

- Groenbeleid: Schone energie en de bescherming van ecosystemen en dieren
- Een rechtvaardige verdeling van inkomen en kansen voor alle burgers van de EU
- De grootste mogelijke bijdrage aan het democratische proces voor de burger
- Versterking van de internationale rechtsorde en vrede in de wereld

De partij is niet een van de sterkste partijen in Nederland want GroenLinks heeft in het begin van 2014 vier Tweede Kamerleden, vijf Eerste Kamerleden en drie Europarlementariërs. De voorzitter van de partij is Rik Grashoff sinds 2013. De partij is vaak tegen de huidige vorm van de EU maar de partij is niet openlijk eurosceptisch over de Europese gedachte. In

het programma voor de komende verkiezingen geeft de partij haar mening over de drie eerder genoemde problemen van de EU:⁵⁴

Het probleem van de eurocrisis wordt door de partij gezien als het onvermogen van de Europese leiders om te gaan met de gevolgen van de economische crisis. Als een bewijs van de grote crisis, tonen ze de hoge werkloosheid in Spanje en ook de stijgende werkloosheid in Nederland. Ze bekritisieren het eenzijdige beleid gericht op vermindering van de tekorten en het besparen van geld op gebieden die voor mensen zonder werk negatieve invloed heeft. Bovendien ziet de partij een gebrek aan transparantie van contracten op Europees niveau. De partij ziet het als de oorzaak van de opkomst van extremistische partijen. Hun oplossing voor de economische crisis zou investeringen in schone energie en het verminderen van de afhankelijkheid van olie en gas zijn.

Het probleem van de immigratie ziet de partij in verband met het immigratiebeleid van de EU. De partij stelt dat Europa een *onneembaar fort* is. Problemen buiten haar grenzen negeert de EU volgens de partij en het is niet gemakkelijk voor vluchtelingen asiel te vinden. De vluchtelingen ondernemen dan vaak wanhopige pogingen om Europa te bereiken. Volgens GroenLinks moet de EU vooral vluchtelingen uit Syrië helpen en asiel geven.

Het probleem van de corruptie ziet de partij in het probleem van lobbyisten die waarschijnlijk de nationale regeringen voor haar eigen doeleinden domineren. Als een bewijs van corruptie tonen ze vooral het gebrek aan actie tegen global warming en de ondersteuning van fossiele brandstoffen door de overheid. De partij zou graag meer mensen in de besluitvorming opnemen en corruptie zou dan worden geminimaliseerd.

Partij van de Arbeid (PvdA)

De PvdA (Fractie *S&D*) werd op 9 februari 1946 opgericht. Het is een fusie van drie partijen: de SDAP - Sociaal-Democratische Arbeiderspartij, de VDB - Vrijzinnig Democratische Bond en de CDU - Christelijk-Democratische Unie. Tot 2005 had de partij haar oude manifest van 1977 die over de nationalisatie van belangrijke industrieën, banken en verzekeringsmaatschappijen sprak. Maar nu is het een moderne en sociaaldemocratische politieke partij die haar nieuwe algemene idealen in 2005 heeft aangenomen:⁵⁵

⁵⁴ “ONS EUROPA - Verkiezingprogramma GroenLinks europese verkiezingen 2014,” geraadpleegd op 15 februari 2014, <http://start.groenlinks.nl/euverkiezingsprogramma/#notendop>.

⁵⁵ “PvdA_Beginselmanifest,” geraadpleegd op 17 februari 2014, http://www.pvda.nl/data/catalog/13/1747/4/PvdA_PvdA_Beginselmanifest.pdf.

- De zekerheid van menswaardig leven voor iedereen
- Vrijheid en democratie
- Geslachtsgelijkheid en solidariteit

In het begin van 2014 heeft de PvdA achtendertig Tweede Kamerleden, veertien Eerste Kamerleden en drie Europarlementariërs. Sinds 2012 is de voorzitter van de partij Diederik Samsom. Net als GroenLinks is de PvdA ook eurosceptisch in de richting van de EU-instellingen, maar het idee van de Europese integratie steunen ze. Specifiek willen ze geen bezuinigingen in de economie zien en ze zouden liever in de ontwikkeling en het creëren van banen investeren. Ze geloven ook dat bepaalde beslissingen in handen van de nationale parlementen moeten blijven.

Hun oplossing voor de huidige crisis in Europa zou de ondersteuning van de kredietverlening, extra investeringen in onderwijs en duurzame energie zijn. In Europese termen wil de partij met name de negatieve invloeden van de globalisering en de crisis verminderen. Ze zien dat er veel arme landen zijn die door de crisis van de eurozone geraakt werden.

Het immigratieprobleem ziet de politieke partij in verband met het probleem van de fundamentele mensenrechten en vrijheden. De mensenrechten wil de partij zoveel mogelijk voor alle mensen versterken. De PvdA is van mening dat als de gelijkheid en menselijke vrijheid onderdrukt wordt, een land dicht bij een dictatuur staat. Immigratie zelf is geen groot probleem voor de partij en er is niet veel in hun programma hierover te vinden. De partij bekritiseert echter de overvloed van enorme procedures en voorwaarden voor de EU-immigranten. Verder bekritisieren ze de passiviteit van overheden ten opzichte van illegale immigranten die op straat eindigen. De lange procedures voor terugkeer van migranten naar hun land ziet de partij als het gevolg van de reeds genoemde voorwaarden voor de immigranten.

Over het probleem van de corruptie en een actief beleid ertegen zegt de partij in haar programma niets. Maar de PvdA is voor het stroomlijnen en het versnellen van rechtvaardigheid, omdat volgens hen, de tijd tussen het serieuze misdrijf en de straf vaak langdurig is. De partij is dus bijvoorbeeld voor het verhogen van sancties voor ernstige delicten.

Socialistische Partij (SP)

De SP (Fractie *NGL*) werd in 1972 opgericht uit een politieke beweging van 46.000 leden. Sinds 2010 is de partijvoorzitter Emile Roemer. De SP heeft in 2014 vijftien Tweede Kamerleden, acht Eerste Kamerleden en twee Europarlementariërs. De partij baseert haar programma op een aantal algemene punten:⁵⁶

- Kritiek op het kapitalisme en vrijhandel
- Socialisme en gelijkheid voor iedereen
- De zekerheid een menswaardig leven voor alle mensen

In vergelijking met GroenLinks en de PvdA is de partij de meeste linkse en het meest eurosceptisch. De SP bekritiseert de laatste 20 jaar van de Europese integratie tijdens welke periode de EU heeft geprobeerd om een superstaat te worden en met andere wereldmachten te concurreren volgens de SP. Volgens de partij vergat de EU ook de onderlinge solidariteit, vrede en soevereiniteit van de staten te behouden. Ze bestempelen de EU ook als een tirannie die eigenlijk de problemen in Europa veroorzaakt. In het programma kunnen we ook kritiek op overregulering, de macht van lobbyisten en te snelle uitbreiding van de EU vinden. De partij bevordert de Europese samenwerking, maar weigert verdergaande Europese integratie die tot een verlies van soevereiniteit leidt.

Over het thema van de crisis praat het programma pas bij de garantie van een zekere levensstandaard voor alle burgers. Volgens de partij moet dat een absolute pijler van de moderne beschaving zijn. Als iemand ziek wordt, baan verliest of in aanmerking komt voor een pensioen, moet de staat voor hem zorgen. Een manier om de economische groei te bevorderen is ondersteuning van ondernemers en deeltijdbanen. Ze verwijzen ook naar een meer rechtvaardige beloning voor mannen en vrouwen. Maar ze willen ook het werk voor gehandicapten en ouderen verzekeren.

De immigranten ziet de SP als zeer positief. In haar programma zegt de partij dat de meeste van hen een plek in de Nederlandse samenleving verdienen. Als een voorbeeld praat de partij over kinderen van immigranten die gediscrimineerd worden als ze niet zulke rijke ouders hebben. Bovendien zeggen ze dat de kennis van de Nederlandse taal, volgens de huidige regels, verplicht moet worden. Ze zien dat immigranten soms gescheiden van de

⁵⁶ “SP-verkiezingsprogramma-nieuw-vertrouwen-print.pdf,” geraadpleegd op 17 februari 2014, <http://www.sp.nl/2012/verkiezingen/SP-verkiezingsprogramma-nieuw-vertrouwen-print.pdf>.

samenleving worden. De SP bekritiseert dus vooral het nationale beleid, want ze denken dat het huidige immigratiebeleid niet zo effectief is.

Het probleem van de corruptie wordt zeer bekritiseerd door de SP. Politici worden vaak niet voldoende gestraft volgens de SP. De SP komt met veel voorstellen om de corruptie te verminderen, maar ik noem alleen de meest belangrijke: de Wet op de oprichting van het “Huis voor klokkenluiders”, die zich zal bezighouden met de bestrijding van corruptie en waar elke burger corruptie van zijn omgeving kan melden. De Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) zou de burgers moeten toestaan te kijken naar documenten van de overheid op het internet.

3.4.2 Rechtse partijen

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

VVD (Fractie *ALDE*) werd in 1948 opgericht en daarom heeft de partij een zekere stabiliteit en reputatie opgebouwd. De partij is in 2014 de grootste partij van Nederland. De VVD heeft veertig Tweede Kamerleden, zestien Eerste Kamerleden en drie Europarlementariërs. De voorzitter van de partij is Benk Korthals maar het meer bekende gezicht van de partij is Mark Rutte die partijleider van de VVD en premier van Nederland is. De belangrijkste punten van het programma zijn:⁵⁷

- Lagere belastingen en een kleinere rol van de staat in het leven van de burgers
- Verbetering van de infrastructuur, het onderwijs en de gezondheidszorg
- Het aantal mensen dat misbruik van staatssteun maakt verminderen

De crisis ziet de VVD als een probleem van onvoldoende economische groei. Ze zien geen probleem met de EU of de euro. De VVD is van mening dat als een verenigd Europa het probleem behandelt, er meer kansen zijn om een nog diepere crisis te voorkomen. Het programma van de VVD zegt dat tijdens hun laatste mandaat de partij maatregelen genomen heeft om de economie te stimuleren. Ze vermelden bijvoorbeeld belastingverlagingen voor het werken en het investeren in onderwijs en infrastructuur. Een mogelijke oplossing van de VVD is voorwaarden scheppen voor het aantrekken van buitenlandse investeerders en kleine bedrijven ondersteunen. Bovendien wil de VVD de overheidssteun voor de werklozen

⁵⁷ “Standpunten,” geraadpleegd op 20 februari 2014, <http://www.vvd.nl/standpunten>.

verlagen. De partij zou deze ondersteuning willen beperken om de mensen te motiveren om zo snel mogelijk werk te vinden.

Het immigratie probleem ziet deze partij niet zo negatief. Maar ze zien de noodzaak om vooral hoog opgeleide mensen te motiveren om te verhuizen naar Nederland. De VVD ziet alleen een probleem met immigranten die naar Nederland komen om alleen laaggeschoold werk en betere levensomstandigheden te zoeken. De VVD vermeldt in haar programma de noodzaak om strengere voorwaarden voor een verblijfsvergunning in Nederland te introduceren. Deze omvatten testen met focus op goede kennis van geschreven en gesproken Nederlands maar ook de Nederlandse cultuur.

Actief beleid om de corruptie te verminderen biedt het programma van de VVD door de ondersteuning van ontwikkelingslanden door liefdadigheidsorganisaties. Ze zeggen dat het ontwikkelingssamenwerking geldverlies is. De ontwikkeling van het ondersteunde land is er helemaal niet. Ze zeggen dat als mensen aan een goede doel willen bijdragen, ze het van hun salaris kunnen doen. Daarom wilde VVD deze subsidies afschaffen en het overlaten aan de mensen zelf. Actief beleid tegen de corruptie op Europees niveau is nergens in het programma van de VVD te vinden.

Partij voor de Vrijheid (PVV)

Geert Wilders, die uit de VVD is gestapt, richtte zijn eigen partij op in 2005. Geert Wilders is de voorzitter van de PVV (geen fractie in het EP) dat in 2014 veertien Tweede Kamerleden, tien Eerste Kamerleden en vier Europarlementariërs heeft. De partij is erg rechts en zeer eurosceptisch. Het programma is op een aantal algemene punten gebaseerd:⁵⁸

- Het verlaten van de EU en de afschaffing van de Euro
- Belastingverlagingen en de afschaffing van onnodige overheidsinstellingen
- Stop islamitische immigranten
- Grotere vrijheid van het individu op het internet en democratisering via referenda

Tegen het probleem van de eurocrisis neemt de partij een zeer gedefinieerde positie in. Het probleem van de economische crisis wil de partij oplossen door de staat te beperken, de EU te verlaten en de Euro af te schaffen. De PVV ziet Brussel als een dictator die de soevereiniteit van Nederland afgenomen heeft. De partij wil de EU door de Europese

⁵⁸ “PVV – Verkiezingsprogramma 2012-2017: Hun Brussel, ons Nederland,” geraadpleegd op 20 februari 2014, <http://www.pvv.nl/images/stories/verkiezingen2012/VerkiezingsProgramma-PVV-2012-final-web.pdf>.

Vrijhandels Associatie (EVA) vervangen. Door het minimaliseren van de staat wil de partij geld besparen zodat de belastingen kunnen worden verlaagd. Mensen zouden dan meer besteden en de economie stimuleren. Een voorbeeld van het minimaliseren van de staat is het afschaffen van overbodige overheidsinstellingen die alleen bureaucracie veroorzaken. Ze verwijzen ook naar een vermindering van het aantal ambtenaren en daardoor een vermindering van de uitgaven voor hun salaris.

Het probleem van de immigratie is een van de belangrijkste punten van de PVV. De partij stelt dat Nederland haar identiteit heeft verloren. Immigranten in Nederland kosten te veel geld en de partij ziet moslims als een groot probleem. In het bijzonder is de partij tegen de islam omdat deze cultuur totaal vreemd aan Nederland is, maar het begint zich nu al veel te verspreiden. Zij zouden graag manifestaties van buitenlandse culturen verbieden voor het publiek - zoals het dragen van een hoofddoek voor moslimvrouwen in de gezondheidszorg, onderwijs, etc. Hun oplossing zou zijn om strikte quota op te leggen aan de toelating van immigranten, uitwijzing van immigranten die niet geassimileerd zijn, verplichte kennis van het Nederlands en het verbieden van moskeeën in stedelijke centra.

Het probleem van de corruptie ziet PVV vooral in subsidies. Als voorbeelden geeft de partij de subsidies voor bio-brandstof dat nu heel veel ondersteund wordt. De partij bekritiseert eenzijdige subsidiëring van een soort brandstof. Het kan leiden tot meer macht van lobby en corruptie in verband met overheidsopdrachten. Het enige actieve beleid ter bestrijding van corruptie is dus volgens de PVV strengere straffen voor corruptie.

Artikel 50

Artikel 50 (geen fractie in het EP)⁵⁹ is een nieuwe partij gevormd in 2011. Deze partij kan worden gezien als een uitloper van de partij PVV. De voorzitter van de partij, Daniël van der Stoep, werd in 2009 in het EP voor de PVV verkozen. In 2011 stapte hij uit de partij en vormde zijn eigen partij - Artikel 50. Hij bekritiseert PVV vooral voor de zwakke euro-sceptische houding tegenover de EU. Sindsdien is hij als onafhankelijk parlementslid actief in het EP. Deze partij heeft niet aan de verkiezingen deelgenomen en we zullen dit jaar zien of de kiezers voor de partij zullen stemmen. Het hele programma van Artikel 50 wordt op harde

⁵⁹ Artikel 50 staat ook als een bijzonder artikel in de Nederlandse Grondwet die luidt: “De Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk”.

euroscopsis gebaseerd. We kunnen een paar fundamentele punten noemen voordat we verder naar de geanalyseerde problemen gaan:⁶⁰

- Referendum over het verlaten van de EU en de EMU
- Verdeling van Staat en Kerk
- Ontwikkelingshulp / subsidies moeten worden afgeschaft, behalve de noodhulp
- Minimalisering van de invloed van de regering

De kwestie van de crisis wordt door deze partij vooral met de euro als valuta geassocieerd. Het programma stelt dat sinds de invoering van de euro, Nederland gewoon armer is. De partij is echter niet tegen gemeenschappelijke valuta. Integendeel de partij verwelkomde een mogelijke monetaire unie, maar alleen tussen staten van hetzelfde economische niveau. Het programma geeft voorbeelden van een monetaire unie tussen Duitsland, Finland, Denemarken en Oostenrijk. Daarvoor geeft het programma ook een voorbeeld van het faillissement van Griekenland. Ze zien het faillissement als gevolg van een unie tussen de staten die niet op hetzelfde geavanceerde niveau staan. Buiten het probleem van de monetaire unie, ziet ook deze partij oplossingen in de annulering van het EP die door de partij als *een geldverslindende applausmachine* gezien wordt.

Over de kwestie van de immigratie spreekt het programma zeer indirect. De partij noemt echter de sluiting van de grenzen en de invoering van de visumplicht. Iemand die voordelen voor Nederland zou kunnen opleveren, zou snel toegelaten moeten worden, maar de anderen zouden geweigerd moeten worden.

Actief beleid tegen corruptie noemt het programma van Artikel 50 niet. Maar de bedoeling van het minimaliseren van de staat kan tenminste mogelijkheden voor corruptie verminderen. Het programma bekritiseert ook de EU-subsidies die de markt vervormen. In de subsidie is veel publiek geld, dat in de vorm van diverse projecten en subsidies verdwijnt.

3.4.3 Centrum partijen

Democraten 66 (D66)

De D66 (fractie *ALDE*) is een centrum en pro-Europese partij die werd opgericht in 1966. In 2014 heeft deze partij twaalf Tweede Kamerleden, vijf Eerste Kamerleden en drie

⁶⁰ “‘BeginselenARTIKEL50 Gecorrigeerd,’” geraadpleegd op 18 februari 2014, http://www.artikel50.nl/fileadmin/user_upload/documenten/pdf/BeginselenArtikel50.pdf.

Europarlementariërs. De voorzitter van de partij is Fleur Graper. De belangrijkste punten van de D66 zijn:⁶¹

- Diepere Europese integratie
- Radicale democratisering door referenda
- Afschaffen van Eerste Kamer

De partij ziet zichzelf als een meer liberale versie van de VVD. Hun programma is echter zeer verschillend in de houding ten opzichte van het referendum met de intentie het beleid maximaal te democratiseren.

Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)

De SGP (fractie *EFD*) is een zeer conservatieve partij die haar programma op protestantse waarden baseert. Het is de oudste Nederlandse politieke partij die werd opgericht in 1918 en de huidige voorzitter van de partij is Adri van Vuren.

In 2014 heeft de SGP drie Tweede Kamerleden, een Eerste Kamerlid en een Europarlementariër. De SGP kan als een pro-Europese partij worden beschouwd die tegen Europese instellingen is. Deze partij bevordert nogal conservatieve religieuze gedachten in haar programma.⁶²

- Theocratie - De aansluiting van de religie en de Bijbel met de politiek
- Conservatieve houding tegenover vrouwen
- Veiligheid, steun voor gezinnen met kinderen en de zorg voor de zieken

ChristenUnie

De ChristenUnie (fractie *ECR*) is ook een van meest conservatieve en orthodox-christelijke partijen in Nederland die werd opgericht in 2001. De voorzitter van de partij is Piet Adema en in 2014 heeft de ChristenUnie vijf Tweede Kamerleden, twee Eerste Kamerleden en een Europarlementariër.

Deze partij heeft ook vergelijkbare standpunten als de SGP en ze worden in een fractie in het parlement verbonden. De twee partijen verschillen echter in de opvattingen over de Europese integratie. De ChristenUnie is wat eurosceptischer dan de SGP.

⁶¹ “Verkiezingsprogramma 2012 D66,” geraadpleegd op 21 februari 2014, <https://www.d66.nl/verkiezingsprogramma>.

⁶² “SGP – Verkiezingsprogramma geschreven versie,” geraadpleegd op 21 februari 2014, http://www.sgp.nl/Standpunten/Verkiezingsprogramma/Geschreven_versie.

Christen-Democratisch Appèl (CDA)

Het CDA (*EVP*) is de Christen-Democratische Partij opgericht in 1980 als een fusie van drie politieke partijen, namelijk de Christenlijk-Historische Unie (CHU), de Katholieke Volkspartij (KVP) en de Anti-Revolutionele Partij (ARP). De partij was een onderdeel van bijna alle regeringen sinds haar oprichting. De huidige partijvoorzitter is Ruth Peetoom en het CDA heeft dertien Tweede Kamerleden, elf Eerste Kamerleden en vijf Europarlementariërs in 2014. Het programma kan in een aantal fundamentele punten worden samengevat.⁶³

- Diepere Europese integratie
- Solidariteit en gedeelde verantwoordelijkheid
- Groen Beleid
- Kernwaarden van de Bijbel

Het CDA is over het algemeen zeer pro-Europees, want de partij ziet de EU als een middel om de nationale belangen af te dwingen.

3.5 Tsjechische politieke partijen

3.5.1 Linkse partijen

Tsjechische Sociaal-Democratische Partij (ČSSD)

De ČSSD (fractie *S&D*) is een linkse, sociaal-democratische partij en is opgericht als een aparte partij in 1893. Bohuslav Sobotka is de voorzitter van deze grootste Tsjechische partij. Bohuslav Sobotka is ook de minister-president in 2014 van de nieuw gevormde coalitieregering. De ČSSD heeft vijftig Tweede Kamerleden, achtenveertig Eerste Kamerleden en zeven Europarlementariërs. Deze partij bouwt haar programma op een zeer sociaal beleid.⁶⁴

- Het verhogen van het minimumloon en hulp voor jonge gezinnen
- Waarborgen van pensioen en kwaliteit van de gezondheidszorg voor iedereen
- Werk voor iedereen die wil werken
- Waarborgen van de veiligheid van de burgers

Het probleem van de economische crisis zou de ČSSD door pro-Europees beleid willen oplossen, want ze willen meer banen door middel van Europese projecten en opleiding. Dit

⁶³ “CDA_Verkiezingsprogram_2012-2017,” geraadpleegd op 22 februari 2014, https://www.cda.nl/fileadmin/CDA/Documenten/CDA_Verkiezingsprogram_2012-2017.pdf.

⁶⁴ “Prosadíme dobře fungující stát – Česká strana sociálně demokratická,” geraadpleegd op 24 februari 2014, <http://www.cssd.cz/program/volby-2013-prosadime-dobre-fungujici-stat/>.

zou kansen verbeteren voor elk individu om werk te vinden. De economie van de staat zelf zou deze partij ook graag opbouwen in het bijzonder door het gebruik van EU-subsidies en diepere Europese integratie, die de Tsjechië export zal stimuleren. Verder wil deze partij ook hogere belastingen op bedrijfsinkomsten van 30% voor grote ondernemingen in de sectoren energie en telecommunicatie opleggen. De inkomstenbelasting voor individuen zou progressief moeten zijn. De partij geeft een voorbeeld van 20% belasting voor mensen met een inkomen tot 100.000 CZK en 30% boven CZK 100.000 van de brutolonen. Ook willen de sociaal-democraten de Tsjechische Republiek zo snel mogelijk voorbereiden op de toetreding tot de eurozone.

Het immigratie probleem wordt niet genoemd in het programma van de ČSSD. De partij wil echter de samenwerking met andere EU-lidstaten maximaliseren om de mensenrechten en de strijd tegen het terrorisme te versterken.

Het probleem van de corruptie in de Tsjechische Republiek ziet de ČSSD als een groot probleem en zij komt ook met een recept voor het verminderen van criminaliteit in het algemeen. Zij zien het het vergroten van het aantal politieagenten in sociaal problematische gebieden van het land als een belangrijke oplossing, alsmede het beperken van gokactiviteiten en pandjeshuizen om het proces van het witwassen van geld te belemmeren. Voor een actief beleid ter bestrijding van corruptie ziet de ČSSD de wet van het aantonen van eigendom van politici. Het eigendom zou 100% moeten worden belast indien het eigendom werd verkregen door corruptie.

Communistische Partij van Bohemen en Moravië (KSČM)

De KSČM (fractie *NGL*) is een Tsjechische, uiterst linkse en communistische partij die opgericht werd in 1990. De voorzitter van deze partij is Vojtěch Filip en de partij, sinds haar oprichting, was altijd in de oppositie in het Tsjechische parlement. De KSČM heeft drieëndertig Tweede Kamerleden, twee Eerste Kamerleden en vier Europarlementariërs. Deze partij heeft zeer linkse en communistische politieke ideeën.⁶⁵

- Het creëren van nieuwe banen - bijvoorbeeld in sociale diensten en het openbaar bestuur
- Sociale rechtvaardigheid en veiligheid

⁶⁵ “Volební program – KSČM,” geraadpleegd op 24 februari 2014, www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program.

- Progressieve belastingen
- Ondersteuning voor jonge gezinnen
- Vergroting van de rol van de nationale staat
- Herverdeling van de middelen

De oplossing voor het probleem van de crisis ziet de partij in een verandering van de belastingen en meer invloed van de staat op de markt. Met de invoering van een progressieve belasting wil de KSČM meer sociale rechtvaardigheid bereiken. De inkomstenbelasting voor individuen zou 9-15% voor de maandelijkse inkomens van minder dan 22.000 CZK moeten zijn. Inkomens hoger dan 83.000 CZK per maand zouden voor 40% moeten worden belast. Verder pleit de partij voor investeringen in onderwijs en wetenschap en verlaging van de BTW met 5% voor basisvoedingsmiddelen. De partij is echter sceptisch tegenover Europese integratie en de euro en de partij wil graag de soevereiniteit van de lidstaten behouden.

Het immigratie probleem wordt niet in het programma van de KSČM genoemd. Toch wil de partij de mensenrechten verdedigen en ze zijn ook sterk voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. Ze zouden voornamelijk meer vrouwen in besluitvormingsprocessen willen betrekken en streven naar absolute vrijheid van informatie.

Als een actief beleid tegen corruptie, wil de KSČM duidelijke regels voor lobbyen vaststellen, maar specifieke regels worden in haar programma niet genoemd. Verder noemen ze een actief beleid tegen corruptie in verband met de overdracht van meer bevoegdheden aan de gemeenten die het leven van meer mensen kan beïnvloeden.

3.5.2 Rechtse partijen

Democratische Burgerpartij (ODS)

De ODS (fractie *ECR*) is een Tsjechische, rechtse en liberale-conservatieve partij die is opgericht in 1991. De voorzitter van de partij in 2014 is Petr Fiala. De laatste zes jaar heeft de partij veel populariteit verloren en de eens invloedrijke politieke partij had de steun van minder dan 8% in de laatste verkiezingen in 2013. De partij is nu grotendeels eurosceptisch, maar zij ziet een aantal voordelen in het EU-lidmaatschap. Maar deze partij heeft zijn campagne in het bijzonder op pro-Europese ideeën gebaseerd voordat de Tsjechische Republiek lid werd van de EU in 2004. De ODS heeft vijftien Tweede Kamerleden, vijftien

Eerste Kamerleden en negen Europarlementariërs. Deze partij presenteert haar programma in het algemeen als een liberaal beleid:⁶⁶

- Gelijke belasting voor iedereen
- Vrije markt en vrijhandel
- Het minimaliseren van de staat en bureaucratie
- Vrijheid voor ondernemingen en individuele personen

Het probleem van de crisis ziet de ODS een beetje eurosceptisch. De partij ziet een aantal voordelen in het EU-lidmaatschap, maar ze willen niet de belangrijke verdragen van Brussel zonder referendum ratificeren. In het bijzonder is de partij eurosceptisch tegenover de euro en ze zou de Tsjechische kroon willen behouden. De partij geeft als argument het betalen aan de rijkere Griekse gepensioneerden die in plaats van sparen, in luxe leven. De ODS ziet dus een oplossing in het omvormen van de EU naar een ruimte van economische vrijheid in plaats van de huidige bureaucratie die slechts marktregulering vormt.

Het immigratieprobleem wordt in het programma van de ODS heel in het kort vermeld. De ODS legt echter meer beperkingen op aan het immigratiebeleid. De Tsjechische republiek zou alleen zo veel immigranten moeten opnemen als mogelijk is om te integreren. Bovendien geeft de partij de voorkeur aan immigranten die niet alleen voor misbruik van de sociale en gezondheidszorg komen.

Over het actieve beleid tegen corruptie praat het programma van de ODS niet veel. De ODS geeft suggesties om de belastingen te minimaliseren, de vaststelling van de belastingen te vereenvoudigen en de EU-subsidies te beperken. De partij meent dat de Europese subsidies vaak worden verspild en dat het ook de mogelijkheden voor corruptie creëert. Ze willen dan ook prioriteit aan lange duurzame projecten geven, bijvoorbeeld in de vorm van zachte leningen. De ODS ziet ook een negatieve associatie tussen financieel kapitaal en de politiek met de media die onafhankelijk zou moeten zijn. De ODS wil daarom de verantwoordingsplicht van de publieke media verhogen als de media niet objectief zijn en als de media in het voordeel van bepaalde belangengroepen werken.

⁶⁶ “Volebni-program-2013.pdf,” geraadpleegd op 25 februari 2014, <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf>.

3.5.3 Centrum partijen

Christelijke en Democratische Unie - Tsjechoslowaakse Volkspartij (KDU-ČSL)

De KDU-ČSL (fractie *EPP*) is een christen-democratische partij die is opgericht in 1919. De huidige partijvoorzitter is Pavel Bělobrádek en deze partij heeft in 2014 veertien Tweede Kamerleden, vijf Eerste Kamerleden en twee Europarlementariërs. De KDU-ČSL is een zeer pro-Europese partij die de EU als de grootste kans voor handhaving van de nationale belangen ziet. Deze partij was onderdeel van bijna alle regeringen sinds 1990. Het programma kan in een aantal fundamentele punten worden samengevat:⁶⁷

- Ondersteuning voor gezinnen
- Diepere Europese integratie en het bevorderen van christelijke waarden
- Groen beleid en strijd tegen corruptie

⁶⁷ “KDU-CSL---Volebni-program-2013-2017,” geraadpleegd op 25 februari 2014, <http://volby.kdu.cz/getmedia/0bb4631e-0fb2-478e-9d17-eea3ffd840df/KDU-CSL---Volebni-program-2013-2017.pdf.aspx>.

4 Vergelijking van de politieke partijen

Beide landen hebben ongeveer hetzelfde aantal Europarlementariërs maar Nederland heeft twee keer zo veel politieke partijen in het EP. Bovendien kunnen we zien dat de vertegenwoordiging van rechtse eurosceptische partijen als de Nederlandse PVV of Artikel 50 echt groot is. Het sterkste Tsjechische euroscepticisme daartegen komt alleen van de uiterst linkse partij KSČM, maar de partij is nog steeds niet strikt voor terugtrekking uit de EU. De PVV had groot succes omdat de partij bij zijn eerste verkiezing in 2009 vier zetels won in het EP. Dat maakte de PVV de tweede grootste Nederlandse partij in het EP na het pro-Europese Christen-Democratisch Appèl.

Eurosceptische partijen hebben veel verschillende meningen, zoals het terugtrekken uit de EU, of alleen het hervormen van de instellingen. Wat betreft Nederland, hebben vooral de partijen SP, Artikel 50 en PVV zeer eurosceptische ideeën. Samen hebben de partijen een vertegenwoordiging van 7 van 26 Europarlementariërs. Geen enkele Tsjechische politieke partij in het EP pleit voor het verlaten van de EU. De redenen zijn misschien het aantal voordelen dankzij de latere toetreding tot de EU. Aan de andere kant zijn er partijen die de EU willen hervormen en ze zijn over het algemeen tegen haar huidige vorm. Onder deze partijen kunnen we de Nederlandse partijen GroenLinks, PvdA en SGP-ChristenUnie vinden met een totale vertegenwoordiging van 8 van 26 Europarlementariërs. Tsjechische partijen hebben een grotere tendentie in deze mening omdat de partijen KSČM en ODS tegen de huidige vorm van de EU zijn en ze hebben samen een vertegenwoordiging van 13 van 22 Europarlementariërs.

De eurosceptische vertegenwoordiging van beide landen is dus iets meer dan de helft - 15 van 26 in Nederland en in Tsjechië 13 van 22 Europarlementariërs. Bij de eerder genoemde Nederlandse partijen is er sprake van wat meer radicale eurosceptis. Daarom kan ik concluderen dat onder de huidige vertegenwoordiging van de geanalyseerde politieke partijen in het EP, Nederland als meer eurosceptisch land kan worden beschouwd. Ik zal de mogelijke redenen in de onderzoeksvragen noemen.

4.1 Onderzoeksvragen

1. Wat zijn de verschillen tussen de Tsjechische en de Nederlandse linkse politieke partijen op het eurosceptische niveau?

Wanneer we dit onderwerp bespreken, moet ik eerst eraan herinneren dat Nederland drie linkse partijen in het EP heeft - GroenLinks, PvdA en SP, terwijl Tsjechië er twee heeft - ČSSD en KSČM. Ik wil alleen GroenLinks en de SP in vergelijking met KSČM behandelen, omdat de twee andere partijen zeer positief tegenover de Europese integratie staan.

GroenLinks is van deze drie partijen het minst eurosceptisch want ze zou zeker niet de EU willen verlaten, maar eerder hervormen. De SP staat sceptischer tegenover de EU, zoals de KSČM, en ze willen graag veel soevereiniteit van nationale staten behouden. De SP heeft echter een veel radicalere aanpak van de EU en spreekt over het verlaten van de EU, maar de KSČM vermeldt niets in haar programma over het verlaten van de EU. De SP is daarom de meest radicale in haar eurosceptische houding van de geanalyseerde partijen. De SP ziet de EU als een superstaat die de soevereiniteit van de lidstaten vermindert. Bovendien wil de partij dat Nederland zo snel mogelijk de EU verlaat.

2. Wat zijn de verschillen tussen de Tsjechische en de Nederlandse rechtse politieke partijen op het eurosceptische niveau?

Bij deze vraag wil ik erop wijzen dat Nederland een totaal van drie rechtse partijen in het EP heeft - Artikel 50, de VVD en de PVV, terwijl de Tsjechische Republiek er slechts een heeft - ODS. In de vergelijking zal ik de VVD niet behandelen omdat de partij zeer pro-Europees is.

De Tsjechische partij - ODS is het minst eurosceptisch in vergelijking met de andere partijen, omdat de ODS nog een aantal voordelen van het EU-lidmaatschap ziet. Het programma van de ODS vermeldt onder andere dat Tsjechië meer geld dan andere lidstaten ontvangt. De partij is echter sterk tegen de invoering van de Euro en de Europese subsidies die volgens hen prikkels voor corruptie geven. De PVV gaat nog verder en de partij zou gewoon de euro in Nederland willen afschaffen en de EU verlaten. Bovendien wil de partij strikte quota voor allochtonen introduceren en de meeste immigranten, met name islamitische, het land uitzetten. Artikel 50 is vrijwel door de PVV gemaakt en de partij gaat nog verder. Ze bekritisieren het EP als een instelling voor geld verspilling. Naast het verlaten van de EU wil

de partij ook het Brusselse EP naar Straatsburg verhuizen en geleidelijk de omvang van de instelling verminderen tot het opgeheven is.

Artikel 50 heeft nog niet aan de verkiezingen deelgenomen en we zullen zien of de kiezers haar vertrouwen geven bij de komende verkiezingen voor het EP. Dus deze partij komt van alle geanalyseerde partijen als de meest radicale in haar houding tegenover de EU uit de bus. De redenen van de partij omvatten de negatieve houding ten opzichte van de euro en multiculturalisme. Ze zien dat de euro voor veel staten nadelig kan zijn. Volgens de partij, is multiculturalisme een groot probleem omdat de originele cultuur en identiteit verloren gaan.

3. Welke van deze drie problemen zijn voor de Nederlandse en Tsjechische politieke partijen het meest belangrijk?

Het probleem van de crisis en de euro werden door elke partij grondig geanalyseerd en bijna elke partij komt met een concrete oplossing. In het algemeen kunnen we zien dat de Nederlandse partijen immigratie als een zeer gevoelige kwestie zien, terwijl de Tsjechische politieke partijen de immigratie in hun programma's niet aanpakken. De Tsjechische partijen zijn veel meer in het probleem van de corruptie geïnteresseerd en ze voeren actief beleid daartegen. Het antwoord is misschien in de geschiedenis van deze landen te vinden omdat een belangrijke factor de historische rol van het land in de lange Europese integratie is.

Tsjechië heeft nooit een kolonie gehad en het land trad toe tot de EU in 2004. Daarom is de Tsjechische Republiek nog niet met het probleem van de immigratie geconfronteerd. Nederland was juist een van de oprichters van de EGKS in 1951 en speelde een grotere rol in de Europese integratie. Nederland was altijd een land van immigratie. Aan de andere kant wordt Tsjechië geconfronteerd met enorme corruptie, ook op het hoogste niveau van het beleid, vooral vanwege de geschiedenis van het communisme, waarover ik meer op pagina 20 heb geschreven.

5 Conclusie

De grootste nadruk werd in dit werk gelegd op de geschiedenis van de Europese integratie en de analyse van politieke partijen in Nederland en de Tsjechische Republiek. De analyse richt zich op de linkse en rechtse politieke partijen die een mandaat in het Europees Parlement hebben. Al in het theoretische gedeelte konden we zien dat Nederland een heel andere geschiedenis en rol in de Europese integratie heeft dan de Tsjechische Republiek. Dit feit wordt ook weerspiegeld in de huidige problemen waarmee deze landen worden geconfronteerd. Politieke partijen reageren op de uitdagingen van de hedendaagse samenleving en sommigen zien het probleem zelf in de EU-instellingen en in het verlies van soevereiniteit van de natiestaat.

Voorals in Nederland zijn er sterke eurosceptische ideeën in politieke partijen. De Nederlandse partijen hebben ook over het algemeen een veel compromislozere kijk op de huidige problemen en ze brengen meer extreme oplossingen. Deze partijen zijn de uiterst linkse partij Socialistische Partij en de uiterst rechtse partij Artikel 50 of Partij voor de Vrijheid. Deze partijen praten over het verlaten van de Europese Unie, maar elke partij wil het land op een totaal andere manier leiden. Aan de andere kant nemen de Tsjechische politieke partijen niet zo'n sterke eurosceptische positie in tegenover de Europese Unie. In geen programma van de partijen in het Europees Parlement, ondanks de vaak gehoorde kritiek vinden we het idee van het verlaten van de Europese Unie.

Bij het analyseren van de huidige problemen van de EU, analyseerde ik de problemen van de crisis in verband met de euro, immigratie en corruptie. De houding van de politieke partijen ten opzichte van deze problemen was erg belangrijk. In het bijzonder werd het belang van deze problemen voor Tsjechische en Nederlandse politieke partijen beoordeeld. In de analyse zien we het verschil in programma's van de landen. De Nederlandse partijen geven over het algemeen een concrete en vaak meer controversiële oplossing dan de Tsjechische gematigde partijen.

Nu is immigratie een netelige kwestie voor de Nederlandse partijen, terwijl de Tsjechische partijen een actief beleid ten aanzien van corruptie zoeken. Voor het grootste deel werden deze houdingen door de eerder genoemde geschiedenis van Europa en de verdeling in het Westen en het Oostblok beïnvloed. In het algemeen worden post-communistische landen namelijk met veel grotere corruptie geconfronteerd, ook op het hoogste beleidsniveau. De Nederlandse

partijen zien het grootste probleem in de immigratie die, na de ratificatie van het Verdrag van Maastricht in 1993, versneld werd. Met name het verschil in Europese integratie is essentieel voor deze landen. Nederland en de Benelux hebben een belangrijke rol gespeeld in de Europese integratie sinds de late jaren veertig, maar de Tsjechische Republiek trad pas in 2004 toe tot de Europese Unie. Tsjechië werd niet zoveel jaren aan bijna ongecontroleerde immigratie blootgesteld dus is dit thema minder belangrijk. Bijna geen van de geanalyseerde Tsjechische politieke partijen vermeldt het onderwerp van immigratie en een mogelijke wijziging van het immigratiebeleid.

Tot de komende verkiezingen zal de meest eurosceptische partij Artikel 50 voor het vertrouwen van de kiezers vechten. Maar de Partij voor de Vrijheid en de Socialistische Partij zijn al bekende partijen in Nederland en de PVV heeft in het bijzonder groeiende preferenties. Ook vinden we in het Tsjechische politieke spectrum wel partijen die het idee van het verlaten van de Europese Unie voorstaan en de partijen zullen een kans in de komende verkiezingen voor het Europees Parlement krijgen.

Resumé in het Tsjechisch

Euroskepticismus je v dnešní době velice známý fenomén, kterým se politické strany někdy snaží nalákat své voliče. Cílem této práce je analyzovat a porovnat úroveň euroskepticismu v programech nizozemských a českých politických stran, které mají na začátku roku 2014 mandát v Evropském parlamentu.

Teoretická část této bakalářské práce je věnována rozboru evropské integrace od konce První světové války. Důraz je kladen zejména na vývoj euroskepticismu a vývoj evropských institucí až k nynější podobě Evropské Unie (EU). Druhá část je poté věnována rozboru současných problémů EU zejména se zaměřením na problémy krize spojené s eurem, imigrací a korupcí.

Na základě této teoretické části je praktická část této bakalářské práce věnována analýze samotných politických stran v Nizozemí a České republice. Před samotnou analýzou je zmíněna metodologie rozboru, která se odvíjí od samotných programů politických stran. Samotná analýza se zabývá především porovnáním politických stran a jejich rozdíly v možných řešeních pro současné problémy EU - krize, imigrace a korupce. Poslední část této bakalářské práce se zabývá výzkumnými otázkami porovnávající shodnost řešení levicových, nebo pravicových stran obou zemí pro již zmiňované tři problémy. Poslední z výzkumných otázek se poté soustředí na určení problému, který je pro nizozemské a české politické strany nejdůležitější.

Výsledek analýzy shrnul, že Nizozemí je, v návaznosti na své politické strany v Evropském parlamentu (EP), mnohem euroskeptičtější než Česká republika. Tento závěr je založen především na poměrném zastoupení stran s extrémním postojem vůči Evropské unii v EP. Nizozemské politické strany mají mnohem vyhraněnější názory pro vystoupení z EU, zatímco české politické strany spíše chtějí v Evropské Unii zůstat i přes veškerý euroskepticismus.

Dále programy stran ukázaly, že problém imigrace je mnohem citlivějším tématem pro nizozemské politické strany, zatímco problém korupce pro české. V práci je to vysvětleno především na příkladu samotné rozdílné historie obou zemí, která by mohla být jedna z příčin. Nizozemí bylo vždy zemí imigrantů a na evropské integraci se podíleli o mnoho déle, než Česko, které vstoupilo do EU v roce 2004. Česká republika se naopak potýká s problémy korupce převážně díky své komunistické historii, která Nizozemí neovlivnila.

Resumé in het Engels

Euroscepticism is a very well known phenomenon, which is sometimes used by political parties in order to attract their voters. The aim of this bachelor thesis is to analyze and compare the level of Euroscepticism in programmes of the Dutch and the Czech political parties. The analysis itself is focused especially on the parties, which have a seat in the European Parliament (EP) before the European elections in 2014.

The theoretical part of the thesis is dedicated to a brief history of the European integration after the First World War with a special emphasis on the development of the European institutions, which has led to a creation of the European Union (EU). The second part then mentions the current problems of the EU closely related to the Euro crisis, immigration, and corruption. The practical part of this thesis deals with the analysis of the political parties. Methodology of the analysis is derived from the programmes of the political parties and is mentioned at the beginning. The methodology also includes the research questions, which are answered at the end of the thesis. The analysis makes a distinct comparison of parties' points of view on the current problems of EU, which were already analyzed in the theoretical part of the thesis. The last part of the analysis discusses answers to the research questions, which try to compare the conformity of the offered solutions by the left- and right-winged political parties. The last research question tries to determine the importance of the analyzed problems for political parties of each country.

The results of the analysis brought that the Netherlands, according to the programmes of the political parties in the EP, is in general much more Eurosceptic than the Czech Republic. This conclusion is mainly based on a proportional representation of the EP parties with extreme opinions towards the EU. The Dutch political parties also tend to have very much delineated attitudes for leaving the EU while the Czech political parties want to remain in the EU despite all the Euroscepticism from their side.

Furthermore, the problem of immigration is much more debated in the programmes of the Dutch political parties while the problem of corruption is more important to the Czech political parties. Such situation is especially explained on the different history of both countries. The Netherlands has always been a haven for immigrants throughout the history and the country also played much more important role in the European integration whereas the Czech Republic was affected by communism and belonged to the Eastern Bloc.

Bronnen

Literatuurlijst

- Černoch, Pavel. *Cesta do EU*. LINDE nakladatelství s.r.o., 2003. ISBN 80-86131-40-8.
- Dančák, Břetislav en Hloušek, Vít et al. *Korupce: Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Masarykova univerzita: Mezinárodní politický ústav, 2006. ISBN 80-210-4062-9.
- Dušek, Jiří. *Historie a organizace Evropské unie*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. ISBN 978-80-86708-95-9.
- Fontaine, Pascal. *Nová Idea pro Evropu: Schumanova deklarace*. Praha: Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2001. ISBN 80-238-7069-6.
- Habermas, Jürgen. *K ustavení Evropy*. Filosofia, 2013. ISBN 978-80-7007-391-9.
- Havlík, Vlastimil. *České politické strany a evropská integrace*. Masarykova Univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5080-8.
- Kabela, Miroslav. *Holandská zkušenost*. Barrister & Principal, 1999. ISBN 80-85947-41-2.
- König, Petr et al. *Učebnice evropské integrace*. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 978-80-87474-31-0.
- Kovář, Martin en Horčíčka, Václav. *Dějiny evropské integrace I, II* TRITON, 2005. ISBN 80-7254-731-3, ISBN 80-7254-741-0.
- Leconte, Cécile. *Understanding Euroscepticism*. Palgrave Macmillan, 2010. ISBN 978-0-230-22807-8.
- Mak, Geert. *In Europa*. Barrister & Principal, 2012. ISBN 978-80-87474-76-1.
- Peltrán, Antonín et al., *Evropská integrace a Česká republika*. Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-6242-5.
- Schelle, Karel et al., *Historie integračních koncepcí a jejich vyústění v EU*. Key publishing s.r.o., 2007. ISBN 978-80-87071-53-3.
- Veber, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy*. 2.vyd. NLN - Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7422-183-5.
- Waigel, Theo. *Naše budoucnost je Evropa*. Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1997. ISBN 80-86130-01-0.

Artikels

- Budil, Ivo T. "Multiculturalism: An Enrichment or Threat?," *New Presence: The Prague Journal of Central European Affairs* 5, no.3, (2003): 43-44.
- Grünbacher, Armin. "Cold-War Economics: The Use of Marshall Plan Counterpart Funds in Germany, 1948–1960," *Central European History* 45, no.4 (2012): 697-716.
- Kučera, Rudolf. "The Prevailing Roots of European Integration," *New Presence: The Prague Journal of Central European Affairs* 10, no.4, (2009): 12-5.
- Rath, Jan. "The Netherlands: A Reluctant country of immigration," *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie (Journal of Economic & Social Geography)* 100, no.5, (2009): 674-681.
- Santacana, Ramon en Siles, Javier, "Rating Agencies and the European Union Sovereign Debt Crisis: An Ethical Approach," *Journal of International Business Ethics* 6, no.1/2, (2013): 27-41.
- Vachudova, Milada Anna. "Corruption and Compliance in the EU's Post-Communist Members and Candidates," *Journal of Common Market Studies* 47, (2009): 43-62.

Web Sites

Euro Economics: Maastricht Treaty.

<http://www.unc.edu/depts/europe/euroeconomics/Maastricht%20Treaty.php>

EUROPA - EU institutions and other bodies.

<http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/>

EUROPA - Europees Parlement.

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_nl.htm.

Fractions.

<http://meu-strasbourg.org/index.php/how-to-participate/roledescriptions/mep/factions>.

History of the United Nations.

<http://www.un.org/en/aboutun/history/index.shtml>

Lisbon Treaty.

<http://www.lisbon-treaty.org/wcm/the-lisbon-treaty.html>

Maastrichtská smlouva o Evropské Unii.

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_maastricht_cs.htm

The Results of the War.

http://www.historyfiles.co.uk/FeaturesEurope/WWI/1918_Conclusions01.htm

Why the League of Nations failed.

<http://www.theamericanconservative.com/articles/why-the-league-of-nations-failed/>

Woodrow Wilson.

http://www.historylearningsite.co.uk/woodrow_wilson.htm

Politieke Programma's

BeginselenARTIKEL50 Gecorrigeerd.

http://www.artikel50.nl/fileadmin/user_upload/documenten/pdf/BeginselenArtikel50.pdf

CDA_Verkiezingsprogram_2012-2017.

https://www.cda.nl/fileadmin/CDA/Documenten/CDA_Verkiezingsprogram_2012-2017.pdf

KDU-CSL---Volebni-program-2013-2017.

<http://volby.kdu.cz/getmedia/0bb4631e-0fb2-478e-9d17-eea3ffd840df/KDU-CSL---Volebni-program-2013-2017.pdf.aspx>

ONS EUROPA - Verkiezingprogramma GroenLinks europese verkiezingen 2014.

<http://start.groenlinks.nl/euverkiezingsprogramma/#notendop>

Prosadíme dobře fungující stát – Česká strana sociálně demokratická.

<http://www.cssd.cz/program/volby-2013-prosadime-dobre-fungujici-stat/>

PvdA_Beginselmanifest.

http://www.pvda.nl/data/catalog/13/1747/4/PvdA_PvdA_Beginselmanifest.pdf

PVV – Verkiezingsprogramma 2012-2017: Hun Brussel, ons Nederland.

<http://www.pvv.nl/images/stories/verkiezingen2012/VerkiezingsProgramma-PVV-2012-final-web.pdf>

SGP - Verkiezingsprogramma geschreven versie.

http://www.sgp.nl/Standpunten/Verkiezingsprogramma/Geschreven_versie

SP-verkiezingsprogramma-nieuw-vertouwen-print.pdf.

<http://www.sp.nl/2012/verkiezingen/SP-verkiezingsprogramma-nieuw-vertouwen-print.pdf>

Standpunten.

<http://www.vvd.nl/standpunten>

Verkiezingsprogramma 2012 D66.

<https://www.d66.nl/verkiezingsprogramma/>

Volební program – KSČM.

www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program

Volebni-program-2013.pdf.

<http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf>

Anotace

Jméno: Ondřej Šťastný

Název katedry a fakulty: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: Euroskepticismus: Rozdíl mezi Nizozemím a Českou republikou na pozadí současných problémů Evropské Unie

Vedoucí bakalářské práce: Drs. Bas Hamers

Počet stran: 50

Znaky (včetně mezer): 87 105

Klíčová slova: Evropská Unie, euroskepticismus, Nizozemsko, Česká republika, politika, politické strany, integrace, Evropský parlament, historie, společnost, ekonomika, korupce.

Krátká charakteristika

Ve své bakalářské práci se zabývám porovnáním úrovně euroskepticismu vůči současným problémům Evropské Unie. Začátek mé práce je věnovaný teorii a historii evropské integrace ve 20. století. Tato část má čtenáře obeznámit s rozdílnými rolemi obou zemí na poli evropské integrace. Následující kapitola se zabývá analýzou třech konkrétních problémů Evropské Unie - eurokrize, imigrace a korupce. Zde je cílem čtenáři přiblížit současné problémy a jejich důsledky na vznik euroskepticismu. V druhé polovině své práce se zabývám politickými stranami obou zemí, které mají mandát v Evropském parlamentu. Před samotnou analýzou uvádím metodologii, než se přesunu k samotné analýze programů politických stran. V práci jsem si rovněž položil tři výzkumné otázky, na které jsem před samotným závěrem odpověděl ve spojitosti s analýzou. Práce je zakončena porovnáním přístupů politických stran k již zmiňovaným problémům a zároveň se snažím porovnat jejich obecný přístup k Evropské Unii jako takové.